

RAPPORT

RIKSDAGSVAL UNDER REGNBÅGEN

**Kartläggning av de politiska
partiernas ställningstagande
i hbtq-frågor inför
riksdagsvalet den
14 september 2014**

Denna rapport har sammanställts under tiden juni–juli 2014 av Lars Jonsson, politisk handläggare på RFSL. Medarbetare i arbetet med att sammanställa rapporten har Sandra Schwartz varit.

Formgivning: Pontus Willebrand,
pontuswillebrand.se

Rapporten har möjliggjorts tack vare bidrag från Svenska PostkodLotteriets Kulturstiftelse

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

5	Förord
7	Sammanfattning
9	Syfte och tillvägagångssätt
11	Riksdagens behandling av hbtq-frågor 2010–2014
17	Sakfrågorna
25	Kandidaterna
45	Partierna
51	Kandidaterna – så svarade de

FÖRORD

Alla har rätt att leva tryggt med sin familj. Alla har rätt till bästa möjliga hälsa och ett liv fritt från våld. Alla har rätt till en utbildning utan diskriminering och trakasserier. Alla har rätt till en rättssäker asylprövning. Alla har rätt att få sin könsidentitet erkänd och respekterad. För att allt detta ska kunna förverkligas krävs reformer. På familjepolitikens område krävs bland annat att det blir möjligt att vara fler än två vårdnadshavare och att alla som är i behov av medicinska fertilitetsbehandlingar får tillgång till dessa oavsett relationsstatus. På det asylpolitiska området krävs en översyn av utlänningslagen för att säkra asylrätten för hbtq-personer. För att transpersoners rättigheter ska respekteras krävs rätt att få fastställelse av rätt juridiskt kön utan krav på till exempel diagnoser eller oönskade medicinska ingrepp.

Detta är några exempel på vad som krävs för att säkerställa allas lika rätt. RFSL

bedriver under valrörelsen 2014 kampanjen "Rösta för allas lika rätt". Till kampanjen hör valsajten hbtqval.se. Där kan du läsa mer om våra valkrav.

När lagar och andra bestämmelser eller praktiker inte underlättar för en människa att leva sitt liv så som hen önskar kan det ibland kännas som att ens liv inte räknas på riktigt. Under valrörelsen fram till valet den 14 september ska även ditt behov av att leva som du önskar räknas. På valdagen är det sedan du som bestämmer.

RFSL har frågat riksdagskandidater om deras inställning i ett antal frågor som vi anser är viktiga. Vi har också granskat riksdagens agerande i frågor som vi har drivit under de senaste fyra åren. Resultatet är föreliggande rapport. Vår förhoppning är att den ska kunna tjäna som vägledning inför ditt val, oavsett om du håller med RFSL i allt eller inte.

Ulrika Westerlund,
förbundsordförande RFSL

SAMMANFATTNING

RFSL, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter, har gjort en kvantitativ bedömning av riksdagskandidaters enkätsvar i tolv hbtq-frågor (frågor som särskilt berör homosexuella, bisexuella, transpersoner och andra personer med queera uttryck och identiteter). Detta genom att poängsätta 14 frågor, som 336 (54,2 procent) av 620 tillfrågade riksdagskandidater svarat på.

20 riksdagskandidater (tio MP-kandidater, fem PP-kandidater, två FP-kandidater, en V-kandidat, en C-kandidat och en FI-kandidat) har tilldelats maxpoängen 24 poäng. Lägst poäng har tilldelats två SD-kandidater, som båda fått 1 poäng.

Enkätundersökningen pekar på att inställningen till hbtq-frågor bland riksdagskandidaterna är relativt positiv, men att den varierar mycket mellan partierna. Inte bara mellan partierna utan också inom partierna varierar inställningen till de olika frågor

som ställts. Mest splittrade i inställningen till dessa frågor var kandidaterna från Moderaterna. Gällande alla frågor som ställdes i enkäten har flest kandidater genomgående, på varje enskild fråga, svarat JA.

Vidare har riksdagens hantering av hbtq-frågor under mandatperioden granskats. Det parti som i riksdagen under 2010-2014, utifrån åtta riksdagsomröstningar, haft högst överensstämmelse i procent räknat med RFSL:s åsikter är Miljöpartiet (85,5 procent), följt av Vänsterpartiet (83,6 procent).

Slutligen har en total överensstämmelse, utifrån både enkätsvar och riksdagsomröstningar, i procent räknat mellan RFSL:s ståndpunkter och partierna räknats fram. Det parti som totalt fått högst överensstämmelse är Miljöpartiet (88,6 procent), följt av Vänsterpartiet (86,6 procent). Lägst total överensstämmelse har Sverigedemokraterna (15,2 procent) fått.

SYFTE OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

14
/
620

14 olika frågor
till sammanlagt
620 olika
kandidater.

Tillvägagångssätt

Syftet med denna rapport har dels varit att kartlägga valbara riksdagskandidaters inställning i 14 utvalda hbtq-frågor och dels att kartlägga hur riksdagen agerat i hbtq-frågor under den gångna mandatperioden 2010–2014. En målsättning har varit att försöka förse väljarna med en rättvisande bild av hur engagemang för hbtq-frågor ser ut inom de olika partierna och försöka definiera vilka de kandidater är som har ett särskilt engagemang i hbtq-frågor.

Sammanlagt 620 personer som kandiderar i riksdagsvalet den 14 september har fått en länk till en enkät skickad till sig över e-post. Enkäten har varit webbaserad. Urvalet av vilka som fått enkäten har gjorts med utgångspunkt från resultatet i det förra riksdagsvalet 2010. Enkäten har, utifrån denna urvalsmodell, skickats till 146 S-kandidater, 143 M-kandidater, 55 MP-kandidater, 56 FP-kandidater, 53 C-kandidater, 49 KD-kandidater och 48 V-kandidater. Därutöver har de 30 översta kandidaterna för Sverigedemokraterna och de 20 översta för Feministiskt initiativ respektive Piratpartiet fått sig enkäten tillsänd. Dessa tre senare partier presenterar inte separata listor för varje valkrets, utan har samma riksdagslista, en så kallad rikslista, i alla valkretsar.

Enkäten skickades första gången ut den 19 juni och därefter har tre påminnelser skickats ut. Svarsfrekvensen per den 4 augusti var 54,2 procent, vilket utgör 336 svar.

När det gäller riksdagens agerande i hbtq-frågor under den gångna mandatperioden har åtta omröstningar valts ut och poängsatts.

Utformning

14 frågor ställdes i enkäten till kandidater-

na, varav två av dessa var sakfrågemässigt sammankopplade. På alla frågor har det varit möjligt att välja mellan att svara JA, Möjligen/inte tagit ställning och NEJ. Poängtilldelning: JA 2 poäng, Möjligen/inte tagit ställning 0,5 poäng och NEJ 0 poäng. För de två frågor som var sammankopplade i en A- och en B-fråga har det tilldelats 1 poäng för JA, 0,25 poäng för Möjligen/inte tagit ställning och 0 poäng för NEJ. Högsta möjliga poäng: 24 poäng.

Förutom att redovisa varje riksdagskandidats svar och sammanlagda poäng har även en sammanlagd poäng per parti räknats fram. Utifrån denna sammanlagda poäng har det därefter räknats fram en procentsats gällande överensstämmelse mellan varje partis riksdagskandidaters sammanlagda svar och RFSL:s åsikter i sakfrågorna.

På liknande sätt har de åtta redovisade omröstningarna i riksdagen 2010–2014 poängsatts per röstande ledamot. För JA-röst har 1 poäng tilldelats, för avstår 0,5 poäng och för NEJ-röst 0 poäng. Utifrån det sammanlagda antalet röstningar per parti har det räknats fram en procentsats gällande överensstämmelse mellan varje partis riksdagsledamöters tilldelade poäng och RFSL:s åsikter i sakfrågorna. (RFSL:s åsikt i de åtta sakfrågorna är i samtliga fall JA i sakfrågan.)

Slutligen har de sammanlagda poängen för varje parti gällande dels riksdagskandidaternas enkätsvar och dels riksdagsledamöternas röstningar slagits samman och utifrån varje partis totalpoäng har en sammanlagd överensstämmelse räknats fram mellan varje partis poäng och RFSL:s åsikter i sakfrågorna. Eftersom RFSL:s åsikter i sakfrågorna hela tiden är JA, vilket i poängtilldelningen genomgående ger maxpoäng, är det det parti som fått högst poäng totalt, översatt till

en procentsats av maxpoängen, som också konstateras ha bäst överensstämmelse med RFSL:s åsikter i sakfrågorna. För de två partier som tagits med i undersökningen som inte sitter i riksdagen, Feministiskt initiativ

och Piratpartiet, har en överensstämmelse med RFSL:s åsikter enbart kunnat räknas fram gällande deras riksdagskandidaters enkätsvar.

RIKSDAGENS BEHANDLING AV HBTQ-FRÅGOR 2010–2014

**8
/
2010–2014**

**8 frågor har
poängsatts.**

Riksdagen har under mandatperioden genom tre betänkanden fattat beslut som får till följd, eller kan få till följd, att likabehandlingen av hbtq-personer ökar. Det gäller dels beslut 2012 om att begära att regeringen tillsätter en utredning om assisterad befruktning för ensamstående kvinnor och om frågor om surrogatmödraskap, och dels beslut 2012 och 2013 om att reformera lagen om fastställande av könstillhörighet på så sätt att dittillsvarande krav på att den sökande ska vara ogift, svensk medborgare och steril avskaffas. Därutöver har regeringen, i juli 2014, tillsatt en utredning med uppgift att utreda om transpersoner bör omfattas av reglerna om hets mot folkgrupp samt uttryckligen nämnas i straffskärpningsregeln 29 kap 2 § i brottsbalken. Några andra hbtq-frågor har det inte kunnat fattas avgörande beslut om under mandatperioden. I några fall är orsaken att ett eller flera partier i regeringen, i de flesta av dessa fall Kristdemokraterna, motsätter sig en reform.

Riksdagsledamöterna har olika instrument till sitt förfogande för att driva enskilda sakpolitiska frågor. Ett av dessa är att lämna in motioner under riksdagens allmänna motionstid. I hbtq-frågor har det 2010–2014 lämnats in ett stort antal motioner från enskilda ledamöter från alla riksdagspartier utom Sverigedemokraterna. Dessa motioner har varje år behandlats av relevant riksdagsutskott. Hbtq-frågorna behandlas i stort sett uteslutande av Civilutskottet, Justitieukskottet, Kulturutskottet, Konstitutionsutskottet, Socialförsäkringsutskottet eller Utrikesutskottet, även om enskilda undantag förekommer. Fem av åtta i det följande utvalda riksdagsomröstningar gäller yrkanden i av ledamöter inlämnade motioner. Förutom att driva

frågor genom motioner kan ledamöter även uppmärksamma enskilda frågor genom en skriftlig fråga till ansvarigt statsråd i regeringen, vilken besvaras med ett skriftligt svar, eller genom en skriftlig interpellation, vilken besvaras genom att ansvarigt statsråd kommer till riksdagen och debatterar frågan med interpellanten under en interpellationsdebatt. Flera skriftliga frågor under mandatperioden har rört hbtq-frågor. Även ett antal interpellationer i hbtq-frågor har förekommit under mandatperioden. Exempelvis debatterade Hillevi Larsson (S) och justitieminister Beatrice Ask (M) den 27 mars 2012 den av Hillevi Larsson inlämnade interpellationen Föräldraskapspresumtion vid assisterad befruktning.

De åtta omröstningar som poängsatts

Nedan följer en beskrivning av vad de åtta omröstningar under mandatperioden 2010–2014 som poängsatts handlade om.

1. Hets mot folkgrupp

I Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU22 Tryck- och yttrandefrihet behandlades motion 2010/11:Ju401 yrkande 2 av Marianne Berg m.fl. (V). Yrkandet avsågs. Yrkandet i motionen lyder: "Riksdagen begär att regeringen lägger fram ett förslag till lagändring som innebär att könsidentitet ska inkluderas i 7 kap. 4 § elfte stycket tryckfrihetsförordningen om hets mot folkgrupp". I Konstitutionsutskottet reserverade sig S, MP och V till förmån för detta motionsyrkande. Reservationen lyder: "Grundlagsbestämmelsen om hets mot folkgrupp omfattar inte hets mot personer med könsöverskridande identitet, s.k. transpersoner. Det är enligt vår me-

ning inte acceptabelt att inte transpersoner omfattas av samhällets skydd i lag på samma sätt som homosexuella skyddas sedan 2003. Frågan har tidigare ansetts kunna komma att aktualiseras i Yttrandefrihetskommitténs pågående arbete. Enligt vår mening är det dock inte längre troligt att frågan verkligen kommer att följas upp i kommitténs arbete. Vi anser att även transpersoner bör inkluderas i hetslagstiftningen genom att 7 kap. 4 § II tryckfrihetsförordningen respektive 5 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen utvidgas till att även omfatta hets med anspelning på könsöverskridande identitet eller uttryck. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.”

Den 28 april 2011 fattade riksdagen beslut om betänkandet. Den begärda voteringen angående reservationen utföll enligt nedan.

169 NEJ till reservationen, ja till utskottet

134 JA till reservationen, nej till utskottet

46 frånvarande

**M, FP, C, SD och KD röstade NEJ.
S, MP och V röstade JA.**

2. Fler än två vårdnadshavare

I Civilutskottets betänkande 2010/11:CU18 Familjerättsliga frågor behandlades motionerna 2010/11:Ju401 yrkande 12 av Marianne Berg m.fl. (V), 2010/11:C304 yrkande 1 av Maria Ferm (MP) och 2010/11:So543 yrkande 4 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP). Yrkandena avsåg. Yrkandena handlade om att utreda införande av möjlighet att tilldela barn fler än två vårdnadshavare. I Civilutskottet reserverade sig MP och V till förmån för dessa motionsyrkanden. Reservationen lyder: ”Många barn kommer till genom insemination mellan två homosexuella par, mellan en man och två kvinnor eller mellan en kvinna och två män. Många barn växer upp i familjer med både biologiska och psykologiska föräldrar. I sådana fall kan det finnas fler än två vuxna som betraktar sig som förälder till barnet. Det är dock bara två

personer som kan vara vårdnadshavare. Liksom motionärerna anser vi att barnets bästa alltid ska vara avgörande. Ett sätt att förbättra barns skydd är att det införs en möjlighet för alla barn att ha fler än två vårdnadshavare. Vi anser att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning för att överväga denna fråga.”

Den 27 april 2011 fattade riksdagen beslut om betänkandet. Den begärda voteringen angående reservationen utföll enligt nedan.

276 NEJ till reservationen, ja till utskottet

38 JA till reservationen, nej till utskottet

35 frånvarande

**S, M, FP, C, SD och KD röstade NEJ.
MP och V röstade JA.**

Marie Nordén (S) avvek från partilinjen och röstade JA.

3. Hbt-personers hälsa

I Socialutskottets betänkande 2011/12:SoU12 Folkhälsofrågor behandlades motion 2011/12:So521 yrkande 22 av Lena Hallengren m.fl. (S) om att riksdagen ska tillkännage för regeringen sin mening om vad som anförts i motionen om hbt-personers hälsa. Yrkandet avsåg. I Socialutskottet reserverade sig S, MP och V till förmån för detta motionsyrkande. Reservationen lyder: ”Majoriteten av hbt-personer har en god hälsa. Det visar undersökningar som bl.a. Folkhälsainstitutet gjort (2006). Studien visade att hbt-personer generellt tycks ha en god hälsa men att det i hbt-gruppen trots detta finns en betydligt större andel individer med sämre hälsa än i den övriga befolkningen. Hbt-personer möts fortfarande av fördomar och kränkningar, och detta påverkar deras hälsa. Enligt vår mening bör hbt-personers hälsa kontinuerligt följas upp och belysas när folkhälsoundersökningar görs.”

Den 14 mars 2012 fattade riksdagen beslut om betänkandet. Den begärda voteringen angående reservationen utföll enligt nedan.

170 NEJ till reservationen, ja till

utskottet**135 JA till reservationen, nej till utskottet****44 frånvarande****M, FP, C, SD och KD röstade NEJ.
S, MP och V röstade JA.****4. Utredning om assisterad befruktning för ensamstående****5. Utredning om frågor om surrogatmödraskap**

I Socialutskottets betänkande

2011/12:SoU26 Assisterad befruktning begär Socialutskottet att regeringen ska tillsätta en utredning rörande möjlighet för assisterad befruktning för ensamstående och frågor om surrogatmödraskap. Socialutskottet anför i betänkandet: ”Utskottet konstaterar att familjer i dag kan se ut på många olika sätt och att många barn växer upp i andra familjekonstellationer än i den traditionella kärnfamiljen. Mot bl.a. denna bakgrund anser utskottet att det är otillfredsställande med ett regelverk som gör skillnad mellan pars och ensamståendes möjligheter att bli föräldrar och menar att tiden nu är mogen att jämställa par och ensamstående när det gäller rätten till behandling med assisterad befruktning. Utskottet föreslår därför att riksdagen ska tillkännage för regeringen, att regeringen efter att ha vidtagit de utredningsåtgärder som krävs skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att ensamstående kvinnor ges rätt till assisterad befruktning på samma sätt som olikkönade respektive samkönade par redan har enligt gällande lag.

Vidare anser utskottet att det är angeläget att frågor om surrogatmoderskap prövas mer förutsättningslöst. En sådan prövning bör utgå från ett brett perspektiv som inkluderar juridiska och etiska frågeställningar samt ekonomiska överväganden och hänsyn till internationella förhållanden. En fråga som bör ingå i en sådan prövning är enligt utskottet hur en reglering bör se ut för de barn i Sverige som tillkommit genom

surrogatmoderskap utomlands. Utskottet föreslår därför i denna del att riksdagen ska tillkännage för regeringen att regeringen ska vidta sådana utredningsåtgärder.”

Den 29 mars 2012 fattade riksdagen beslut om betänkandet. De begärda voteringarna angående dels utredning om assisterad befruktning för ensamstående och dels utredning om frågor om surrogatmödraskap utföll enligt nedan.

Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor

255 JA till utskottet, nej till reservation av SD och KD**36 NEJ till utskottet, ja till reservation av SD och KD****58 frånvarande****S, M, MP, FP, C och V röstade JA.
SD och KD röstade NEJ.****Surrogatmödraskap****257 JA till utskottet, nej till reservation av V och KD****30 NEJ till utskottet, ja till reservation av V och KD****3 avstod****59 frånvarande****S, M, MP, FP, C och SD röstade JA.
V och KD röstade NEJ. 3 ledamöter avstod.**

Marianne Berg (V) avvek från partilinjens och röstade JA. Stina Bergström (MP), Esabelle Dingizian (MP) och Josefin Brink (V) avvek från partilinjens genom att avstå.

6. Flyktingstatus för den som förföljts på grund av kön eller sexuell läggning

I Socialförsäkringsutskottets betänkande 2011/12:SfU10 Migration och asylpolitik behandlades motionerna 2011/12:Sf 236 av Caroline Szyber (KD), 2011/12:Sf 241 yrkande 23 av Christina Höj Larsen m.fl. (V), 2011/12:Sf 274 av Hillevi Larsson (S) och Börje Vestlund (S), 2011/12:Sf 316 yrkande 2 och 6 av Arhe Hamnedaca (S) och Börje Vestlund (S) och 2011/12:Sf 321

yrkande 2 och 6 av Börje Vestlund m.fl. (S). Yrkandena handlade, i olika lydelse, om att utvärdera tillämpningen av gällande lagbestämmelse om flyktingstatus på grund av förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning. Yrkandena avslogs. I Socialförsäkringsutskottet reserverade sig S och V till förmån för dessa motionsyrkanden. Reservationen lyder: ”Trots att utlänningslagen är tydlig vad gäller flyktingstatus för den som förföljs på grund av kön eller sexuell läggning förekommer det fortfarande att handläggare hos Migrationsverket fattar avslagsbeslut som strider mot bl.a. lagstiftningens intentioner. Därför bör man utvärdera hur Migrationsverket klarar sitt uppdrag att ge asylsökande en rättssäker prövning i enlighet med lagstiftningen.”

Den 11 april 2012 fattade riksdagen beslut om betänkandet. Den begärda voteringen angående reservationen utföll enligt nedan.

200 NEJ till reservationen, ja till utskottet

118 JA till reservationen, nej till utskottet

31 frånvarande

M, MP, FP, C, SD och KD röstade NEJ. S och V röstade JA.

7. Upphävande av kravet på sterilisering för ändrad könstillhörighet

I Socialutskottets betänkande 2012/13:SoU24 Upphävande av kravet på sterilisering för ändrad könstillhörighet behandlas regeringens proposition 2012/13:107 Upphävande av kravet på sterilisering för ändrad könstillhörighet. Socialutskottet tillstyrkte förslaget i regeringens proposition. Socialutskottet anför i betänkandet: ”Vid behandlingen av proposition 2011/12:142 Ändrad könstillhörighet gjorde utskottet bedömningen (bet. 2011/12:SoU23, s. 15) att det nuvarande kravet för fastställelse av ändrad könstillhörighet, dvs. att sökanden har steriliserats eller av annan orsak saknar fortplantningsförmåga, bör avskaffas. Mot

bakgrund av bl.a. Sveriges anslutning till konventioner och andra överenskommelser på området mänskliga rättigheter var det enligt utskottets mening mycket angeläget att kravet på sterilisering skulle tas bort. Utskottet vidhåller denna bedömning och ser mycket positivt på regeringens förslag om att ta bort kravet på sterilisering för fastställelse av ändrad könstillhörighet. Utskottet ställer sig därmed bakom regeringens förslag i den nu aktuella propositionen.”

Den 22 maj 2013 fattade riksdagen beslut om betänkandet. Den begärda voteringen om avslag på propositionen utföll enligt nedan.

298 JA till utskottet, nej till reservation av SD

20 NEJ till utskottet, ja till reservation av SD

4 avstod

27 frånvarande

S, M, MP, FP, C, V och KD röstade JA.

SD röstade NEJ. 4 ledamöter avstod.

Annelie Enochson (KD), Mikael Oskarsson (KD), Magnus Sjö Dahl (KD) och Tuve Skånberg (KD) avvek från partilinjens genom att avstå.

8. Folkhälsolag

I Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU18 Folkhälsofrågor behandlades motionerna 2013/14:C419 yrkande 27 av Åsa Romson m.fl. (MP) och 2013/14:So670 yrkande 1 och 3 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) om införande av en folkhälso­lag. Yrkandena avslogs. I Socialutskottet reserverade sig MP till förmån för dessa motionsyrkanden. Reservationen lyder: ”Folkhälsopolitiken och dess förebyggande arbete behöver prioriteras inom alla politikområden. För att tydliggöra vilket ansvar som ligger på olika nivåer anser jag att det behövs en folkhälso­lag. Så länge det inte är ett konkret lagstadgat ansvar för den kommunala och regionala nivån finns det en risk för att folkhälsopolitiken stannar vid vällovliga ambitioner.

Enligt min mening behövs det även en ny

strategi för folkhälsopolitiken som tydliggör mål och på vilket sätt de ska följas upp och vem som ansvarar för vad. Det räcker inte att riksdagen och myndigheterna sätter mål. Målen måste förankras i det civila samhället. Det gäller organisationer, volontärer, fackföreningar, näringslivet och arbetsgivare inom både den offentliga och privata sektorn.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag enligt ovan.”

Den 3 april 2014 fattade riksdagen beslut om betänkandet. Den begärda voteringen angående reservationen utföll enligt nedan.

254 NEJ till reservationen, ja till utskottet

18 JA till reservationen, nej till utskottet

16 avstod

61 frånvarande

S, M, FP, C, SD och KD röstade NEJ.

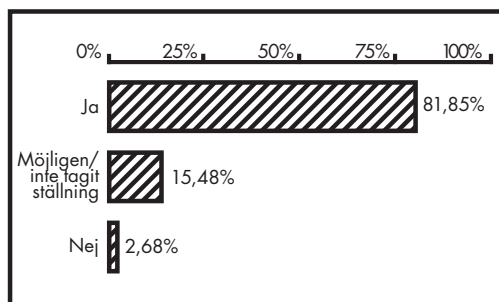
MP röstade JA. V avstod.

SAKFRÅGORNA

Nedan följer de 14 frågor (varav två sakfrågemässigt sammankopplade) som ställdes i enkäten och en redovisning för varje fråga av hur många av de 321 riksdagskandidater (av de totalt 620 kandidater som fick enkäten) som svarade som valde att svara JA, Möjligen/inte tagit ställning respektive NEJ. De tillfrågade kandidaterna företräder de åtta riksdagspartierna samt Feministiskt initiativ och Piratpartiet.

1. Könsneutral föräldraskapspresumtion

Är du för att en könsneutral föräldraskapspresumtion införs? Detta skulle innebära att en juridisk kvinna som är gift eller registrerad partner med en kvinna som föder barn automatiskt, på samma sätt som lagen fungerar då en juridisk man som är gift med en kvinna som föder barn, blir juridisk förälder till barnet.

Bakgrund till frågan:

Sedan 2005 kan kvinnor som lever i samkönade relationer få sjukvårdens hjälp med att skaffa barn genom assisterad befruktning. Den födande kvinnans partner av samma kön blir i dessa fall, förutsatt att hon samtyckt till behandlingen, barnets andra juridiska förälder, genom att bekräfta detta på samma sätt som en man som är sambo med kvinna som föder barn får

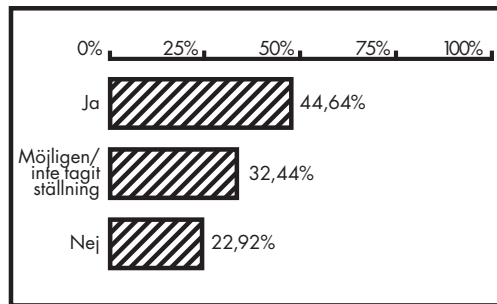
göra. Det är dock vanligt, bland annat på grund av långa väntetider för behandling vid svenskt sjukhus, att kvinnor som lever i samkönade relationer åker utomlands för att få behandling eller själva genomför inseminationen i hemmet. I dessa fall måste den biologiska moderns maka eller partner ansöka om att adoptera barnet. 2007 föreslog den statliga utredningen "Föräldraskap vid assisterad befruktning" att föräldraskapet vid assisterad befruktning ska regleras på samma sätt för samkönade par som för olikkönade par.

En presumtion föreslogs gälla så att den kvinna som modern är gift eller registrerad partner med automatiskt anses vara barnets andra förälder. Om modern är sambo med en kvinna ska föräldraskapet fastställas genom bekräftelse eller dom, på samma sätt som om hon vore sambo med en man. Bestämmelserna föreslogs även omfatta assisterad befruktning som skett utomlands och insemination i egen regi. Då regeringen inte återkom med något lagförslag är frågan nu återigen, inom ramen för utredningen om utökade möjligheter till behandling av ofrivillig barnlöshet, föremål för utredning.

RFSL anser att det är till barnets bästa att det får två juridiska föräldrar från födseln också då det föds av en kvinna som lever ihop med en juridisk kvinna, på samma sätt som då barnet föds av en kvinna som lever ihop med en juridisk man.

2. Surrogatmödraskap

Är du för en lagändring som gör det möjligt att på ett rättssäkert sätt bli förälder genom surrogatmödraskap, under förutsättning att kvinnors rättigheter inte hotas?

Bakgrund till frågan:

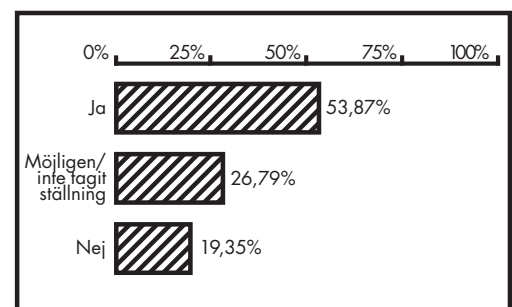
Surrogatmödraskap innebär att en person bär och föder ett barn åt någon annan. Ett sådant värdmödraskap är, med olika regler, reglerat i ett antal länder. I Sverige är surrogatmödraskap oreglerat, vilket innebär att endast privata lösningar är möjliga, så länge alla inblandade fortsätter att vara överens genom hela processen. Det är däremot inte möjligt att teckna någon form av bindande avtal och sjukvården kan inte vara behjälplig. Par, såväl samkönade som olikkönade, och ensamstående söker sig idag istället utomlands för att kunna bli föräldrar på detta sätt. När barnet är fött uppstår juridiska problem som att barnet inte per automatik anses vara svensk medborgare, att svenska myndigheter vill betrakta surrogatmammor, som avsagt sig föräldraskapet, som den ena juridiska föräldern och att närstående-adoptioner kan dra ut på tiden.

En juridisk reglering i Sverige som tillåter surrogatmödraskap anser RFSL skulle skapa ett tryggare alternativ för alla inblandade. Det anser även Statens medicinsk-etiska råd, SMER, i ett ställningstagande i frågan som för närvarande utreds av utredningen om utökade möjligheter till behandling av ofrivillig barnlöshet. Naturligtvis måste en mängd olika omständigheter ses över vid en eventuell lagändring. RFSL har bland annat uttryckt att det är helt nödvändigt att aborträtten ska gälla på samma sätt för

surrogatmammor och att hon också ska ha möjlighet att ändra sig sedan barnet är fött. **RFSL anser** att det inte finns några fullgoda skäl till att förhindra par och ensamstående som vill bli föräldrar genom surrogatmödraskap från att förverkliga detta.

3. Fler än två vårdnadshavare

Är du för att det införs en möjlighet att vara fler än två vårdnadshavare till ett barn?

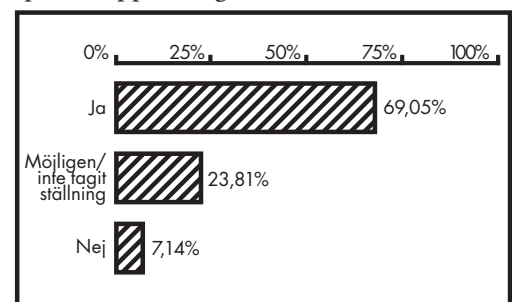
Bakgrund till frågan:

Det finns många barn som växer upp med fler än två föräldrar. Det går däremot inte att vara fler än två vårdnadshavare om ett barn. Utifrån barnets behov av tillgång till alla sina föräldrar och för att förenkla för de familjekonstellationer där fler än två föräldrar är inblandade skulle en möjlighet att vara fler än två vårdnadshavare vara efterfrågat.

RFSL anser att det ska finnas möjlighet för barn att ha fler än två vårdnadshavare.

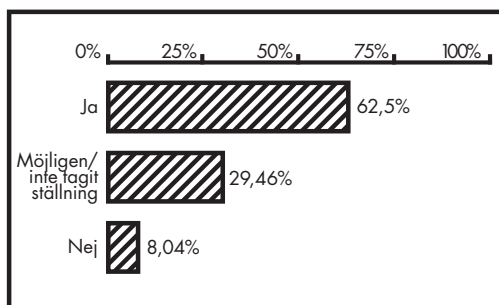
4A. Äggdonation inom parförhållanden

Är du för att en möjlighet införs för en person att ta emot ett donerat ägg från sin partner för att tillsammans med donerad sperma uppnå en graviditet?

4B. Embryodonation

Är du för att en möjlighet införs att bli gravid även i övriga fall genom donation av både sperma och ägg (så kallad embryodonation)?

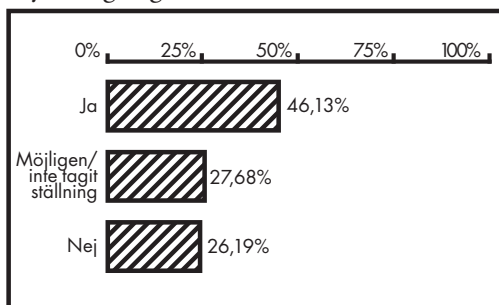
Bakgrund till frågan:

Så kallad embryodonation/samtidig donation av ägg och spermier är idag förbjudet. Så även inom par, vilket gör det förbjudet för den ena kvinnan i ett samkönat kvinnligt par, eller en transman, att donera ett ägg till sin kvinnliga partner i syfte att uppnå en graviditet. Förbudet gör att vissa par, även olikkönade par, utestängs från att komma i fråga för assisterad befruktning, i situationer då donation av både ägg och sperma skulle krävas för att kunna uppnå graviditet. Frågan utreds för närvarande av utredningen om utökade möjligheter till behandling av ofrivillig barnlöshet.

RFSL anser att personer ska ges tillgång till assisterad befruktning med både donerad sperma och donerat ägg, både inom och utom parrelationen.

5. Informationsplikt gällande hiv i smittskyddslagen

Är du för att informationsplikten i smittskyddslagen gällande hivinfektion tas bort?

Bakgrund till frågan:

Den svenska smittskyddslagen fastställer bland annat en informationsplikt för personer som lever med hiv innan en sexuell kontakt inleds, oavsett om det vidtagits åtgärder för att ha säkrare sex eller inte. Ansvarvilar alltså helt på den ena parten, i stället för att det är lika stort oavsett vad man vet, eller tror sig veta, om sitt eget eller sina sexualpartners hälsotillstånd. Detta utgör inte någon effektiv hivprevention. RFSL avvisar en lagstadgad informationsplikt liksom långtgående tvångsåtgärder mot bärare av sjukdomar som inte smittar vid sociala kontakter.

I oktober 2013 kom Smittskyddsinstitutet med dokumentet ”Smittsamhet vid behandlad hivinfektion”, där det konstaterades att överföringsrisken vid behandlade hivinfektioner är ”minimal”. I direkt anslutning till det kom Socialstyrelsen med ett förtydligande till smittskyddsläkarna där det konstaterades: ”Den behandlande läkaren kan, när han eller hon tar ställning till vilka förhållningsregler som individen ska ha, göra bedömningen att en person med hivinfektion som har en väl fungerande behandling inte är skyldig att informera sin sexualpartner om sin smitta. Detta förutsätter att läkaren vid prövningen anser att det inte föreligger en beaktansvärd risk för smittoöverföring.” RFSL anser att dessa två dokument borde få konsekvensen att smittskyddslagen ses över, för att undvika godtycke i tilldelandet av förhållningsregler och säkerställa en likabehandling av människor som lever med hiv.

FN:s organ för hiv/aids-frågor UNAIDS har riktat skarp kritik mot länder som Sverige, som tillämpar straffrättsliga åtgärder mot personer som inte informerat om sin hivpositiva status före sex. Det finns ingen forskning som stöder att en bred tillämpning av strafflagstiftning förhindrar hivöverföring. UNAIDS har uppmanat länder att begränsa kriminalisering till fall av avsiktlig överföring. Det vill säga till när en person känner till sin hivpositiva status och utför handlingar i avsikt att faktiskt överföra hiv och också gör detta.

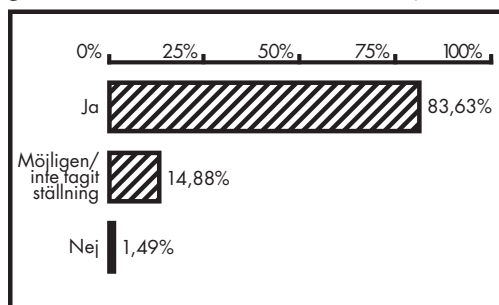
Internationellt existerar det en bred samsyn om att det aldrig bör förekomma tvång i arbetet när det gäller hiv. Det är främst framgångsrik hivprevention samt väl utbyggda möjligheter till testning som är framgångsrika vägar för att minska antalet hivöverföringar. Testning, vård och behandling måste ske på frivillig väg istället för genom tvång och repressalier. Dagens lagstiftning kan få en motsatt effekt där en del väljer att inte testa sig då de vet vilka långtgående konsekvenser ett positivt provsvar kan få.

RFSL anser att smittskyddsåtgärder måste stå i proportion till sjukdomens smittsamhet och att behandlad hivinfektion bör betraktas som en allmänfarlig smittosam sjukdom med låg smittsamhet och därför inte omfattas av möjligheten till tvångsåtgärder,

att informationsplikten i smittskyddslagen gällande hivinfektion ska tas bort i 2 kap. 2 § samt i förhållningsregler enligt 4 kap. 2 § punkten 5.

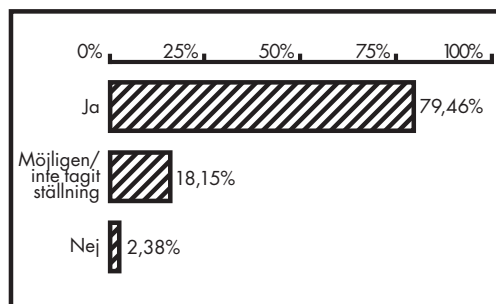
6A. Förbud mot hets på grund av könsidentitet och könsuttryck

Är du för att lagen om hets mot folkgrupp förstärks så att den även förbjuder hets på grund av könsidentitet och könsuttryck?

6B. Förtydligande av straffskärpningsregeln i brottsbalken

Är du för att den så kallade straffskärpningsregeln förtydligas så att det explicit framgår att den kan tillämpas också vid hatbrott mot transpersoner?

Bakgrund till frågan:

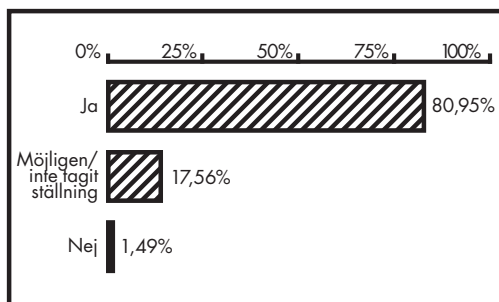
Transpersoner är idag inte inkluderade i lagtexten om förbud mot hets mot folkgrupp, 16 kap 8 § brottsbalken och inte heller explicit i straffskärpningsregeln i brottsbalkens 29 kap, 2 § punkt 7, vilken möjliggör straffskärpning om motivet varit hat mot något som offret i gärningsmannens ögon representerade. Straffskärpningsregeln kan dock tillämpas även vid brott mot transpersoner, med stöd i lagens formulering om ”annan liknande omständighet”. Att tillämpningsmöjligheten inte är explicit innebär dock, enligt RFSL, en rättsosäkerhet där tillämpningen riskerar att bli godtycklig då kännedomen om möjligheten varierar.

I nuläget haltar lagskyddet för gruppen transpersoner i Sverige. I diskrimineringslagstiftningen är gruppen inkluderad. Det är alltså inte tillåtet att diskriminera transpersoner (förbud mot diskriminering på grund av könsidentitet och könsuttryck), men att hetsa mot samma grupp är inte straffbart. Transpersoner är en utsatt grupp när det gäller risken att utsättas för såväl diskriminering och hatbrott som hets. Detta borde föranleda ändringar i lagtexterna.

RFSL anser att brottet hets mot folkgrupp bör utvidgas till att även omfatta transpersoner, samt att straffskärpningsregeln bör förtydligas.

7. Likställd diskrimineringslagstiftning

Är du för en likställd diskrimineringslagstiftning, där alla diskrimineringsgrunder jämställs även vad gäller kravet på aktiva åtgärder?

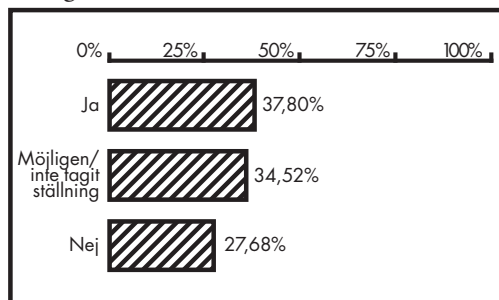
Bakgrund till frågan:

Diskrimineringslagens tredje paragraf innehåller regler om krav på att vidta aktiva åtgärder för att uppnå lika rättigheter och möjligheter inom arbetslivet och utbildningsområdet. På arbetslivsområdet finns bestämmelser om aktiva åtgärder endast när det gäller diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning. Inom utbildningsområdet finns reglerna för samtliga diskrimineringsgrunder, förutom könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder. Dessa olika regler beroende på diskrimineringsgrund är olyckliga och försvårar ett sammanhållet aktivt arbete inom arbetslivet mot diskriminering.

RFSL anser att alla diskrimineringsgrunder ska jämställas vad gäller kravet på aktiva åtgärder inom arbetslivet och utbildningsområdet.

8. Folkhälsolag

Är du för införande av en folkhälsolag i Sverige?

Bakgrund till frågan:

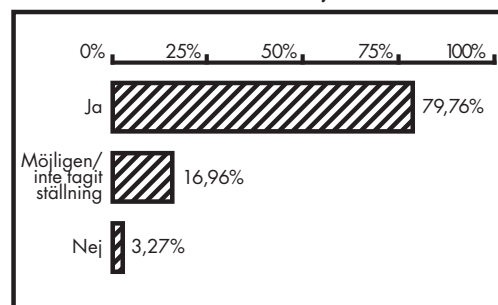
Levnadsundersökningar om hbtq-personer visar bland annat att hbtq-personer som grupp har en sämre psykisk hälsa än övriga befolkningen, även om majoriteten har god hälsa. Studier visar också bland annat att drog- och riskalkoholkonsumtionen är mer utbredd inom delar av gruppen än inom den övriga befolkningen. De svenska studierna bekräftas av internationell forskning som ser samma tendenser. I Sverige ansvarar kommuner och landsting för att genomföra åtgärder för att främja befolkningens folkhälsa.

Ett problem är dock att väldigt få kommuner och landsting jobbar systematiskt med ohälsan bland befolkningen, inklusive hbtq-gruppen. Det finns inte heller nationella verktyg som säkerställer kommuners och landstings ansvar för att främja folkhälsan. RFSL önskar därför att det i Sverige, i likhet med i Norge och Finland, instiftas en folkhälsolag som tydliggör kommuner och landstings ansvar, och säkerställer att Folkhälsomyndigheten har en aktiv roll i att främja, utvärdera och skapa metoder för en bättre folkhälsa, i synnerhet bland de grupper som mår sämst.

RFSL anser att det bör införas en särskild folkhälsolag i syfte att stärka samhällets arbete för en förbättrad folkhälsa.

9. Översyn av utlänningslagen

Är du för att det görs en översyn av utlänningslagen i syfte att säkerställa att asylrätten fungerar även i praktiken för personer som förföljts på grund av sexuell läggning eller könsidentitet/könsuttryck?

┌ Bakgrund till frågan:

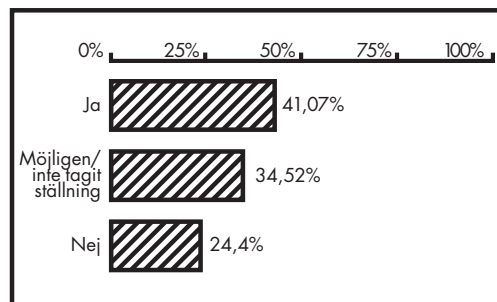
2006 förstärktes asylrätten för hbtq-personer i utlänningslagen. Sedan 2007 har Migrationsverket fått särskilda uppdrag i regleringsbrevet för att förbättra hbtq-kompetensen på myndigheten och säkra den rättssäkra prövningen av varje persons asylansökan. RFSL har arbetat med asylsökande hbtq-personers asylansökningar sedan 1972 och är just nu involverade i runt 130 fall per år. Baserat på vår erfarenhet anser vi inte att ändringen i utlänningslagen eller de uppdrag som Migrationsverket fått de senaste åren på ett genomgripande sätt förändrat myndighetens hantering av asylsökande hbtq-personers ansökningar.

Det finns fortfarande ett stort mått av godtycklighet och rättsosäkerhet. Lagstiftarens intention är att ingen ska skickas tillbaka till ett land där personen behöver dölja sin sexuella läggning eller könsidentitet. Så är det inte idag. RFSL menar därför att ansvaret nu bör gå tillbaka till lagstiftaren och att utlänningslagen borde ses över för att säkerställa att det till exempel inte finns några motstridiga formuleringar i lagtexten eller i lagens förarbeten som kan bidra till den rättsosäkra situationen.

RFSL anser att utlänningslagen bör ses över ur ett rättsosäkerhetsperspektiv.

10. Avskaffande av 18-årsgränsen för att ändra juridisk könstillhörighet

Är du för att åldersgränsen på 18 år för att ändra juridiskt kön tas bort i lagen om fastställande av könstillhörighet?

┌ Bakgrund till frågan:

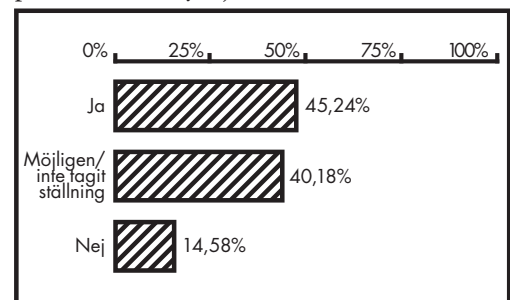
I lagen om fastställande av könstillhörighet finns i 1 §, punkt 4 en åldersgräns på 18 år. Det gör att personer under 18 år inte kan ändra juridisk könstillhörighet. Ett borttagande av åldersgränsen vore av stort värde för unga transidentifierade personer. Unga transpersoner är en mycket utsatt grupp när det gäller utsatthet för till exempel diskriminering och trakasserier, vilket kan leda till bland annat psykisk ohälsa.

Att omöjliggöra ändringar av den juridiska könstillhörigheten före 18 års ålder är att ytterligare försvåra unga transpersoners vardag. Under skoltiden delger elever sina personnummer och då också sin juridiska könstillhörighet till lärare och annan skolpersonal. Detta moment innebär att en måste komma ut med sin identitet som transidentifierad, vilket gör att en då också riskerar trakasserier, ifrågasättanden eller oro för sådana konsekvenser. En möjlighet att kunna ändra juridisk könstillhörighet skulle ge dessa ungdomar möjlighet att leva friare med lägre risk att bli utsatta för diskriminering eller trakasserier och i förlängningen lägre risk för psykisk ohälsa.

RFSL anser att alla transpersoner, oavsett ålder, har rätt till juridisk fastställelse i önskat kön, utan krav på oönskad medicinsk behandling eller diagnos.

11. Ekonomisk kompensation till tvångssteriliserade

Anser du att regeringen ska utge ekonomisk kompensation/skadestånd ex gratia till de som tvångssteriliserats med stöd av den så kallade könstillhörighetslagen (det vill säga personer som bytt juridiskt kön)?

┌ Bakgrund till frågan:

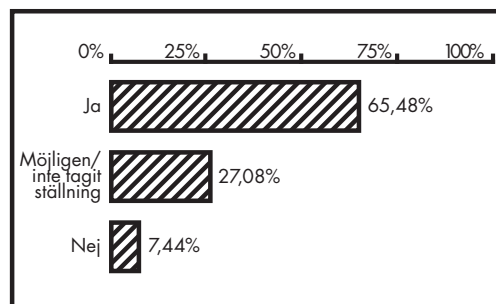
Lagen om fastställande av könstillhörighet (1972:119) krävde fram till och med förra året att den som ville ändra juridisk kön bland annat skulle vara steriliserad eller på annat sätt sakna fortplantningsförmåga. I en dom från Kammarrätten i december 2012 (vilken ledde till att tvångssteriliseringarna avskaffades) konstaterades att kravet inte är förenligt med vår grundlag och dessutom innebär en kränkning av de mänskliga rättigheter som ska vara skyddade enligt Europakonventionen.

Organisationerna RFSL, RFSL Ungdom, KIM, Transföreningen FPES och Diskrimineringsbyrån Uppsala lämnade, under ledning av juristen Kerstin Burman, hösten 2013 in ett skadeståndskrav till JK. Den 17 juni i år avvisades kravet och organisationerna planerar nu att ta fallet vidare till domstol.

RFSL anser att de som tvångssteriliserats med stöd av könstillhörighetslagen ska vara berättigade till skadestånd, på samma sätt som andra grupper som utsatts för tvångssterilisering.

12. Bistånd till hbtq-personers egenorganisering

Anser du att svenskt bistånd i ökad utsträckning bör riktas till hbtq-personers egenorganisering och eget arbete för hbtq-personers mänskliga rättigheter?

┌ Bakgrund till frågan:

Sverige ger i dagsläget bistånd som ska stärka hbtq-personers rättigheter, men att rikta stödet till hbtq-personers egenorganisering är ibland känsligt. Risk finns därför att biståndet går till mer allmänt inriktade organisationer som säger sig arbeta för hbtq-personers rättigheter men inte gör det i så stor utsträckning som skulle behövas eller med för låg kompetens på området.

Hbtq-personerna i landet som får bistånd får därmed inte tillräckligt god möjlighet att själva påverka sin situation och det finns en risk för att arbetet bedrivs oförankrat i den berörda målgruppen – det vill säga för, snarare än med och av. RFSL vill att Sverige säkerställer att hbtq-personer själva får möjlighet, genom säkrad finansiering och kapacitetsutveckling, att delta i, leda och driva arbetet för att förbättra sin egen situation avseende mänskliga rättigheter.

RFSL anser att det svenska biståndet i ökad utsträckning ska riktas mot hbtq-personers egna civilsamhällesorganisationer.

KANDIDATERNA

I den enkät RFSL skickade ut till 620 riksdagskandidater gavs även utrymme för kommentarer. I det följande redovisas kommentarer från 53 riksdagskandidater, vilket utgör ett urval av samtliga de, kortare och längre, kommentarer som inkommit.

Maria Abrahamsson (M), Stockholms kommun

”Det räcker med två juridiskt ansvariga vårdnadshavare, sedan kan barnet ha flera vuxna omkring sig som alla fungerar fint som stöd och t o m som föräldrar. Men jag har svårt att se poängen med att barnet skulle ha fler än två juridiska vårdnadshavare. Men visst kan man utreda frågan för att se hur svårt man kan göra det för sig.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Frågan är mer komplicerad än den kan synas vara och en eventuell utvidgning av skyldigheten att vidta aktiva åtgärder bör helst genomföras i samförstånd med arbetsgivaren parter.” (om likställd diskrimineringslagstiftning gällande kravet på aktiva åtgärder)

Tina Acketoft (FP), Skåne läns västra

”Det är nästan 20 år sedan den senaste större översynen av smittskyddslagen påbörjades. Sedan dess har den medicinska utvecklingen lett till radikala framsteg. Förbättrade behandlingsformer har bland annat gjort att många patienter med hiv inte längre har mätbara virusmängder. Det är hög tid att göra en bred översyn av smittskyddslagen och analysera om dess bestämmelser fyller sitt ändamål.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Ja, diskrimineringslagens alla diskrimineringsgrunder ska omfattas av reglerna

kring aktiva åtgärder. Regeringen har, på hbt-minister Erik Ullenhags initiativ, låtit en statlig utredare göra en fördjupad analys av lagkravet på aktiva åtgärder där utredaren också har föreslagit att arbetet med aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen och skollagen utvidgas till att omfatta samtliga sju diskrimineringsgrunder.” (om likställd diskrimineringslagstiftning gällande kravet på aktiva åtgärder)

Jabar Amin (MP), Västerbottens län

”Jag är för att åldersgränsen flyttas till 16 år, inte lägre. Då är jag konsekvent med vår linje att sänka rösträtten till 16 år.” (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

Ulla Andersson (V), Gävleborgs län

”Av feministiska skäl anser vi inte att surrogatmödraskap ska tillåtas oavsett om det är altruistiskt eller inte. Frågan om barnlöshet är viktig, men det ska inte lösas genom att kvinnors kroppar används för att bära och föda barn åt andra människor. Kvinnans kropp och reproduktionsförmåga är ingen handelsvara. Det är inte barn heller. En graviditet är heller aldrig riskfri och det kan även vara svårt att belägga att surrogatmödraskapet verkligen är altruistiskt. Vänsterpartiet anser istället att vi ska fortsätta arbeta för fler vårdnadshavare, generösare inseminationsregler och adoptionsregler som är mer tillåtande. Risken för att kvinnor blir utnyttjade eller far illa väger över när det gäller frågan om surrogatmödraskap.” (om surrogatmödraskap)

”Det är inte bevisat att informationsplikten har en preventiv effekt, d.v.s. att den i praktiken bidrar till att reducera spridning-

en av hivviruset. Bl.a. finns exempel på att människor har undvikit att testa sig för hiv i syfte att undvika att bli föremål för lagens restriktioner. En annan farhåga är att lagstiftningen riskerar att försätta människor i en falsk känsla av trygghet.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Asylsökande hbtq-personers fruktan bör anses vara välgrundad så länge deras hemländer avrättar, bestraffar eller på andra sätt underlåter att skydda hbtq-personer som utsätts för brott eller trakasserier p.g.a. sin sexuella läggning eller könsidentitet. Tillämpningen av utlänningslagen avviker i dag från riksdagens intentioner eftersom den uttalat att det aldrig kan komma i fråga att avvisa t.ex. en homosexuell person till hemlandet om hen riskerar förföljelse på grund av sin sexuella läggning. Det är av yttersta vikt att Sverige tar sitt ansvar och ger de hbtq-personer som flyr hit rätt till flyktingstatus.” (om översyn av utlänningslagen)

”I och med lagändringen som trädde i kraft den första juli i år har även steriliseringskravet strukits i könstillhörighetslagen. Vänsterpartiet som under lång tid har drivit denna fråga välkomnar lagändringen och tycker att det är bra att människor som i framtiden vill göra en könskorrigering och byta juridiskt kön inte längre måste genomgå detta tvångsingrepp. Det är dock många transpersoner som redan har steriliserats mot sin vilja och till alla dem anser Vänsterpartiet att en offentlig ursäkt ska ges. Vi vill även att de tvångssteriliserade transpersonerna ska ersättas. I övriga fall av tvångssterilisering har ersättning redan utbetalats. Vi ser ingen anledning att särbehandla transsexuella som tvångssteriliserats.” (om skadestånd till tvångssteriliserade)

Sofia Arkelsten (M), Stockholms kommun

”Jag är stolt över att vårt bistånd riktas till fattiga och förtryckta. Vi har ett tydligt fokus på mänskliga rättigheter, hbtq- och genderfrågor. Biståndet ska göra nytta och göra skillnad. Vi ska alltid vara beredda att

ompröva samarbetspartners men samtidigt vara uthålliga. Ugandahanteringen har varit ett bra exempel på hur vi talat med berörda organisationer, agerat snabbt och samtidigt kunnat göra politisk styrning av biståndet när rättssystemet tog flera steg tillbaka.” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

Hannah Bergstedt (S), Norrbottens län

”Frågan är komplex, i första ledet måste en lagstiftning som säkerställer rättigheter för de barn som redan nu föds genom surrogatmödraskap till. Det är dags att utreda frågan och komma till beslut hur vi i Sverige ska hantera frågan om surrogatmödraskap.” (om surrogatmödraskap)

”Socialdemokraterna har tagit ställning för att frågan ska utredas. Med tanke på familjebildning ser ut idag bör lagstiftningen hinna i kapp verkligheten.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Könskorrigering, att medicinsk byta kön, är ett stort beslut som påverkar så väl kropp som själ. Samtidigt är att vara tvingad att leva i kropp, eller t.ex. genomgå puberteten där kroppen utvecklas på ett sätt som man inte kan identifiera sig med är en stor påfrestning för den som upplever det. Att i juridisk mening byta kön, att fastställa könsidentitet med t.ex. möjlighet att byta personnummer och namn måste underlättas och göras utan 18-årsgräns. Att sedan medicinsk påbörja könsbyte är en process som bör ske med aktsamhet och med professionell bedömning. Att bli bemött korrekt, och hänvisad till specialistvård, som bör vara samlad och ha hög kompetens, måste enligt min mening säkerställas innan den medicinska processen tar sin början. Med det som tillgång menar jag att man bör kunna påbörja bytet innan 18 års ålder. Mitt parti har tagit ställning för 18-årsgräns. (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

**Paula Bieler (SD),
Riksdagsledamot**

”Jag är generellt emot artificiell befruktning. Detta gäller oavsett de vuxnas sexuella läggning eller civilstånd, jag utgår helt enkelt från en försiktighetsprincip gällande skapande av nya människoliv snarare än ett föräldraperspektiv.” (om embryodonation)

”Med tanke på de framsteg som trots allt skett avseende behandling av hiv kan jag möjligen tänka mig att se över möjligheter till undantag från plikten, men jag är inte beredd att generellt ta bort den än.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Generellt vill jag se en översyn av såväl hets- och diskrimineringslagstiftningen som straffskärpningsregeln så att de utformas på ett sätt så att specificering av olika grupper som ska skyddas inte behövs. Lagstiftningen ska ge ett fullgott skydd mot en sorts brott – inte för särskilt utvalda egenskaper/gruppstillhörigheter.” (om inbegripande av transpersoner i hetslagstiftningen)

”Byte av juridiskt kön är ett stort steg och bör inte ske under samma tid som unga personer fortfarande formar sin självbild. Det bör grunda sig i ett beslut av myndiga vuxna.” (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

”Hur man än vänder och vrider på frågan så har möjligheten att byta juridiskt kön varit just en möjlighet och inte något som påtvingats någon. Därmed är det också svårt för mig att anse kravet på sterilisering vara ett tvång utan ett villkor. Det gör också skadeståndskravet tveksamt.” (om skadestånd till tvångsteriliserade)

”Min åsikt gällande det svenska biståndet är att det i första hand ska gå till humanitära insatser och utveckling av grundläggande välfärd – såsom tillgång till rent vatten, sanitet och utbildning – i utvecklingsländer. Satsningar som syftar till att påverka opinion och värderingar är betydligt mer komplicerade och vanskliga, och bör i första hand ske genom dialog och informationsutbyten snarare än bistånd.” (om bistånd

i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

**Tobias Billström (M),
Malmö kommun**

”Alliansregeringen är aktiv i arbetet att säkerställa rätten till skydd för den som förföljs på grund av sin sexuella läggning. Välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sexuell läggning och könstillhörighet ingår i utlänningslagens kriterier för flyktingskap. Det är myndigheternas och domstolarnas ansvar att tillämpa lagstiftningen.

Migrationsverket bedriver ett kontinuerligt utvecklingsarbete i hbt-frågor. Myndigheten har efter en intern granskning inrättat en särskild handläggningsordning för ärenden där hbt-skäl åberopats, infört en obligatorisk utbildning i normkritik med asylrättslig fördjupning, samt arbetar med att komplettera systemet för rätts- och landinformation (Lifos) med ytterligare fördjupad information om situationen för hbt-personer i ett antal länder i samarbete med externa aktörer.” (om översyn av utlänningslagen)

”Hbtq-personers rättigheter är ett av de prioriterade områden som regeringen uppmärksammar i utvecklingssamarbetet. Vi vill se en värld där alla människors rättigheter respekteras, oavsett kön, hudfärg, tro och sexuell läggning. Redan idag omfattar svenskt bistånd stöd som motverkar diskriminering av hbtq-personer. Sidans stöd för riktade insatser på området har dessutom ökat väsentligt under senare år.” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

**Linus Bylund (SD),
Riksdagsledamot**

”Jag tycker att brott mot människor där motivet är grundat på offrets grupptillhörighet ska bedömas hårdare än andra brott. Det bör gälla såväl sexuell läggning som etnisk börd och politisk tillhörighet.” (om straffskärpningsparagrafen i brottsbalken)

**Margareta Cederfelt (M),
Stockholms kommun**

”Ur ett barnperspektiv kan jag se såväl för- som nackdelar. Med flera vårdnadshavare blir det fler personer som skall komma överens i frågor som rör barnet. Å andra sidan bör det vara tryggare för barnet om de personer som finns i dess närhet och dagliga liv också har juridisk status som vårdnadshavare.” (om fler än två vårdnadshavare)

**Adam Cwejman (FP),
Göteborgs kommun**

”Under förutsättning att det görs någon form av utredning utifrån barnets perspektiv så är jag för möjligheten till att ha fler än två vårdnadshavare. Barnets bästa avgörs inte av könet och/eller antalet vårdnadshavare.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Som liberal är det mitt främsta mål att minska det tvång och förtryck människor känner i sin vardag. Det är glädjande att en överväldigande majoritet av de frågor RFSL driver just handlar om att ta bort hinder för människor att vara fria.”

**Gunvor G Ericson (MP),
Södermanlands län**

”Viktigt att den utredning som pågår får ha sin gång. Jag har själv motionerat i riksdagen om att utreda värdmödraskap som det också kan kallas. Jag tycker att det vore bra om det gick att hitta en lösning som är juridisk stark för kvinnans rättigheter och för de barn som kommer till genom värdmödraskap.” (om surrogatmödraskap)

”Att det ska införas en folkhälsolag i Sverige har jag motionerat om i riksdagen och lyft i flera debattartiklar. Även Danmark har en folkhälsolag även om Norges lag är mer modern och i linje med WHO:s rekommendationer av folkhälsoarbetet. Jag tycker Sverige ska införa lag och ta inspiration av Norges lag.” (om folkhälsolag)

”I Miljöpartiets budgetmotion hösten 2013 lämnade vi ett förslag om att staten ska betala ut skadestånd till de som på tvångsmässig grund steriliserats, för att få genom-

gå könsbyte. Vi har avsatt pengar för detta i vår alternativa budgetförslag och kommer att fortsätta driva frågan.” (om skadestånd till tvångssteriliserade)

”Fortsätt jobba aktivt för att vi ska få till en folkhälsolag även i Sverige. Nuvarande regering har allt för ensidigt jobbat med livsstilsfrågor när det gäller folkhälsa istället för att även se till människors livsvillkor. I en folkhälsolag kan det strategiska arbetet tydliggöras och att det inte är fritt valt arbete hur kommuner, landsting och stat ska jobba med folkhälsofrågor ur ett brett perspektiv.”

**Sanne Eriksson (S),
Uppsala län**

”Detta är en mycket komplicerad fråga att ta ställning till, speciellt då det är svårt att vara säker på att kvinnors rättigheter inte kommer att hotas. Samtidigt är det ännu en väg för dem som inte kan få egna barn och därför ska man fortsätta undersöka möjligheterna att gradvis införa en lagstiftning som kan undgå juridiska och socioekonomiska problem som att bara fattiga kvinnor blir surrogatmödrar.” (om surrogatmödraskap)

”Med de nya familjetyper som växer fram så kan den existerande formen av lagstiftning där det enbart kan finnas två vårdnadshavare vara problematisk, det behöver därför definitivt öppnas upp för en översyn av nuvarande lagstiftningen.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Det är dags att vi tar tag i de stora och växande hälsoklyftorna som finns i vårt land. Därför vill vi vid valseger tillsätta en bred nationell kommission för jämlik hälsa med uppdrag att komma förslag för att förbättra folkhälsan. Kommissionen som bör bestå av bland annat förtroendevalda, forskare och representanter från vården ska studera ojämlika förhållanden i vården som leder till kortare livslängd beroende på var i landet man bor. Även den ekonomiska politiken och hur den påverkar människors livschanser och möjligheten till en bättre hälsa ska också granskas. Efter detta får vi se vad resultatet av detta arbete blir.” (om folkhälsolag)

**Ali Esbati (V),
Stockholms län**

”Jag ser det som djupt problematiskt ur ett feministiskt perspektiv att tillgängliggöra kvinnors kroppar för andra på det sätt som surrogat innebär. I praktiken riskerar hänvisning till altruism att kunna väga lätt. Det är svårt att belägga om det verkligen är fallet och andra typer av komplikationer kan uppstå. Vänsterpartiet ser gärna att man istället underlättar för fler vårdnadshavare och för insemination och adoption.” (om surrogatmödraskap)

**Rick Falkvinge (PP),
Rikslista**

”Med sådana här viktiga ämnen måste det övergripande samhällsintresset vara en lagstiftning som förhindrar smittspridning i praktiken, i stället för att göra det i politiska elfenbenstorn men inte i verkligheten. Det viktiga är vad som faktiskt minskar smittspridning, inte vad som borde göra det.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Hatbrott är ett stort problem i sig, men lagen om hets mot folkgrupp är varken en effektiv eller proportionerlig inskränkning i yttrandefriheten. All erfarenhet visar att dåliga åsikter inte kan undertryckas med lagstiftning (genom att förbjuda åsikterna och hatet att uttryckas), bara genom att låta dem komma fram i solljuset och motarbetas med bättre argument och öppen debatt. Om jag hade tyckt att hets mot folkgrupp varit en bra lag hade jag förmodligen gärna sett en utvidgning av dem. Men det gör jag inte; baserat på kvantitativa och kvalitativa studier har jag dragit slutsatsen att den är ineffektiv, kontraproduktiv och problemdöljande.” (om inbegripande av transpersoner i lagen om hets mot folkgrupp)

”Juridiskt kön ska helt tas bort. Enda anledningen för staten att registrera juridiskt kön är att kunna diskriminera människor på basis av en sådan registrering. När juridiskt kön är borta, har människor frihet att presentera och framställa sig helt i enlighet

med sin egen identitet, önskan, fantasi, slump, eller vilket kriterium som helst som de själva väljer.” (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

**Petter Forkstam (MP),
Skåne läns södra**

”Jag är positiv till ett altruistiskt värdmödraskap, som givetvis inte utesluter ersättning för faktiska kostnader i samband med graviditet och förlossning. Miljöpartiet har dock brottats med samma problem och utmaningar som RFSL och anser att införande av surrogatmödraskap behöver utredas inom kort genom en parlamentarisk utredning. Det handlar ju både om rättsliga problem och utmaningar som finns för de barn som redan nu föds på det här sättet och finns i vårt land men också om att få en långsiktigt hållbar lösning, som blir så bra som möjligt för alla.” (om surrogatmödraskap)

”Jag tycker att barn ska ha samma rätt till trygghet, möjligheter och respekt oavsett hur deras familj ser ut. Lagen ska anpassas till att barn växer upp med en, två eller flera vuxna med gemensamt ansvar för barnet. I familjer med fler föräldrar än två ska också självklart fler kunna vara juridiska vårdnadshavare. Miljöpartiet har länge varit för fler än två vårdnadshavare till ett barn.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Jag vill tillåta behandling med både donerat ägg och donerad sperma samtidigt, men även tillåta embryodonation av redan existerande och nedfrysta embryon från någon annans IVF-behandling, när samtycke finns. Denna förändring underlättar dels för infertila ensamstående kvinnor och dels för par – lesbiska eller olikkönade – där båda är infertila. Miljöpartiet har i riksdagen drivit att vi vill tillsätta en parlamentarisk utredning som ser över möjligheten till embryodonation och att genomföra en befruktning utanför kroppen med både donerat ägg och donerad sperma.” (om embryodonation)

”Informationsplikten stigmatiserar människor som lever med hiv och bör därför tas bort. Alla har ett ömsesidigt ansvar

att skydda sig vid sexuella kontakter och då tycker jag inte hela ansvarsbördan ska läggas på människor som lever med hiv. Miljöpartiet har länge drivit denna fråga i riksdagen.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Vi vet att den psykiska ohälsan ökar i samhället och att hbtq-personer har en sämre psykisk ohälsa än övriga befolkningen. Många pratar om folkhälsa men resurserna saknas. Jag vill ta ett långsiktigt socialt hållbart ansvar där folkhälsa blir lag. Miljöpartiet har länge drivit att införa en folkhälsolag i Sverige.” (om folkhälsolag)

”Idag utvisas hbtq-personer på flykt till länder där deras sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck är kriminell. Jag vill att lagen ska ses över så inga fler hbtq-personer riskerar att skickas tillbaka till förtryck, diskriminering eller i värsta fall dödsstraff.” (om översyn av utlänningslagen)

”Miljöpartiet har länge drivit att 18-årsgränsen avskaffas i riksdagen. För många unga transpersoner minskar risken att bli utsatta för diskriminering och trakasserier. Jag vill att varje individ ska få definiera sig själv, även när det gäller juridiskt kön, vilket minskar risken för psykisk ohälsa hos unga transpersoner.” (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

”Alla andra grupper som tvångssteriliserats av staten har fått en offentlig ursäkt och skadestånd. Kerstin Burman har tillsammans med RFSL, RFSL Ungdom, KIM, Transföreningen FPES och Diskrimineringsbyrån Uppsala gjort ett fantastiskt arbete men ska inte behöva driva frågan vidare till domstol. Jag tycker att samhället har gjort ett allvarligt fel och givetvis ska även transpersoner ges en offentlig ursäkt och skadestånd. I Miljöpartiets budgetmotion hösten 2013 lämnade vi ett förslag om att staten ska betala ut skadestånd till de som på tvångsmässig grund steriliserats, för att få genomgå könsbyte. Vi har avsatt pengar för detta.” (om skadestånd till tvångssteriliserade)

”Sexuella rättigheter och hbtq-rättigheter

är självklara mänskliga rättigheter. Jag tycker att tio procent av det svenska biståndet ska avsättas för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). En satsning som främjar klimatomställning och hbtq-personers egna civilsamhällsorganisationer. Miljöpartiet har även i partimotionen En grön politik för global utveckling angett att vi vill använda biståndet för att stärka det lokala civilsamhället.” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

Hravn Forsne (M), Hallands län

”Många frågor ni här ställer är mycket komplexa och hakar fast i ett antal andra fenomen. Asylagen till exempel ger skydd från förföljelse av läggings- eller identitets-skäl. Det blir svårt att förstå exakt vad som skulle göras från politiskt håll. Som ni vet har Sverige redan Europas mest generösa invandringspolitik.”

Det är också svårt att veta exakt hur en ny familjelagstiftning skulle slå med fler vårdnadshavare. Förstå mig rätt jag är inte emot det! Jag vill dock se ett förslag till lagstiftning innan jag tar ställning. Dock är jag inte lika säker vad gäller fastställande av juridiskt kön innan myndighetsåldern. Jag har väldigt lite erfarenhet av människor som är transpersoner och jag är absolut inte säker på att den viktigaste rättighetsfrågan är det fastställda könet, men det finns en stor chans att jag har fel.”

Gustav Fridolin (MP), Stockholms län

”Miljöpartiet ser samma problem och utmaningar som bl.a. RFSL och anser därför att frågan om eventuellt införande av surrogat-mödraskap måste bli föremål för en noggrann utredning. Det handlar ju både om rättsliga problem och utmaningar som finns för de barn som redan nu föds på det här sättet och finns i vårt land men också om att få en långsiktigt hållbar lösning, som blir så bra som möjligt för alla. Vi ser positivt på ett altruistiskt värdmödraskap, som inte får

innebära att kvinnors rättigheter försvagas, och anser att denna fråga behöver utredas inom kort och att det görs i en parlamentarisk utredning.” (om surrogatmödraskap)

”Miljöpartiet anser att det bör bli möjligt att tillåta behandling med både donerat ägg och donerad sperma samtidigt. Men det bör också bli tillåtet med embryodonation av redan existerande och nedfrysade embryon från någon annans IVF-behandling, när samtycke finns. Detta skulle underlätta dels för infertila ensamstående kvinnor och dels för par – lesbiska eller olikkönade – där båda är infertila. MP har i riksdagen drivit att vi vill tillsätta en parlamentarisk utredning som ser över möjligheten till embryodonation och att genomföra en befruktning utanför kroppen med både donerat ägg och donerad sperma.” (om embryodonation)

”Miljöpartiet vill granska hur bestämmelserna om skydd mot förföljelse på grund av kön och sexuell läggning har tillämpats sedan de fördes in i flyktingdefinitionen 2006, för att säkerställa att ett reellt skydd finns. Vi vill också ändra lagen så att HBTQ-personer inte utvisas till länder där deras sexuella läggning eller könsidentitet är kriminaliserad.” (om översyn av utlänningslagen)

Jonas Gunnarsson (S), Värmlands län

”Det finns ingen vettig anledning att inte genomföra en könsneutral föräldraskapspresumtion. Nuvarande ordning skapar bara onödigt krångel och kan sätta barnet i juridisk limbo i händelse av dödsfall.” (om könsneutral föräldraskapspresumtion)

”Det är en komplex fråga. Det är uppenbart att värdmödraskap är ett vettigt alternativ för många barnlösa. Jag lutar också åt ett ja men vill inte ta slutlig ställning förrän jag vet hur ett lagförslag ser ut.” (om surrogatmödraskap)

Eva-Lena Gustavsson (S), Värmlands län

”Först måste man höja kunskapsnivån och kompetensen hos berörda myndigheter och

handläggare för att på så sätt säkerställa den lagstiftning som finns. Skulle inte det räcka måste andra steg tas som att utvärdera lagstiftningen.” (om översyn av utlänningslagen)

Lars Gårdfeldt (FI), Rikslista

”Jag har RFSL att tacka för att jag kan leva i ett samkönat äktenskap, vara juridisk förälder till mina barn, veta att jag är skyddad genom diskrimineringslagstiftningen, hetsmot-folkgrupp-lagen med flera exempel. Tack alla som går i bräschen och får politiker och allmänhet att ompröva gamla sanningar. En dag ska vi bli helt fria!”

Lena Hallengren (S), Kalmar län

”Jag tycker vi behöver se över möjligheten att ha en lägre åldersgräns gällande just ändring av juridiskt kön. (Inte att förväxla med könskorrigering där åldersgränsen bör kvarstå vid 18 år.)” (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

Johan Hedin (C), Stockholms kommun

”Detta handlar väldigt mycket om individens förhållande till staten. Enligt min uppfattning ska staten endast i undantagsfall kunna sätta sig till doms över individers beslut om sina liv och sina kroppar. I detta är ett övergrepp begånget. Skadestånd vore en rimlig konsekvens.” (om skadestånd till tvångssteriliserade)

Emma Henriksson (KD), Stockholms kommun

”Ytterligare åtgärder behövs för att säkerställa rättssäkerheten för hbtq-personer. Jag har föreslagit inrättandet av en inspektion för migrationsfrågor som har till uppgift att granska och uppmärksamma systembrister i syfte att höja rättssäkerheten.” (om översyn av utlänningslagen)

**Hannes Hervieu (C),
Stockholms kommun**

”Biståndet behöver ses över på ett bredare plan än att bara enkom se över kring hbtq-personers situation. Det handlar om miljöriktat bistånd, eller bistånd för att stärka kvinnors rättigheter. Situationen för hbtq-personer är oförsvarbar i många länder och här behöver mer göras, men det är inte säkert att biståndet är den bästa vägen fram.” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

”Civilsamhället och intresseorganisationer spelar en oerhört stor roll i att lyfta viktiga frågor på agendan. Hbtq frågorna är frågor som diskuteras oerhört livligt och kraftfullt i Centerpartiet och är stolt över den politik vi för på området. I grund och botten handlar det för mig om vilken syn man har på frihet. För mig som liberal måste all frihet gälla alla. Idag begränsas människors frihet enkom för att de inte lever, känner eller älskar enligt rådande samhällsnorm. Det är oacceptabelt.”

**Johan Hultberg (M),
Kronobergs län**

”Jag tycker frågan är mycket svår och en lagändring måste föregås av ett grundligt utredningsarbete. Jag tror dock att det vore bäst för såväl barn som föräldrar om surrogatmödraskap blev reglerat.” (om surrogatmödraskap)

”Vi moderater har föreslagit ett hbtq-lyft som bland annat handlar om att stärka arbetet för att förebygga psykisk ohälsa. Samtliga kommuner ska ha handlingplaner för sitt arbete, vi vill se fler hälsosamtal i skolan mm. Jag tror inte detta kräver en ny folkhälsolag men det kan naturligtvis vara en väg framåt.” (om folkhälsolag)

**Christina Høj Larsen (V),
Västernorrlands län**

”Av feministiska skäl anser vi inte att surrogatmödraskap ska tillåtas oavsett om det är altruistiskt eller inte. Frågan om barnlöshet är viktig, men det ska inte lösas

genom att kvinnors kroppar används för att bära och föda barn åt andra människor. Kvinnans kropp och reproduktionsförmåga är ingen handelsvara. Det är inte barn heller. En graviditet är heller aldrig riskfri och det kan även vara svårt att belägga att surrogatmödraskapet verkligen är altruistiskt. Vänsterpartiet anser istället att vi ska fortsätta arbeta för fler vårdnadshavare, generösare inseminationsregler och adoptionsregler som är mer tillåtande. Risker för att kvinnor blir utnyttjade eller far illa väger över när det gäller frågan om surrogatmödraskap.” (om surrogatmödraskap)

”Familjer ser väldigt olika ut – och allt flera lever i familjekonstellationer som inte liknar den traditionella kärnfamiljen som länge varit norm. Vänsterpartiet vill reformera och modernisera familjelagstiftning och föräldraförsäkring så att barn kan ha flera vårdnadshavare. Det är en fråga om barnets rätt till sin familj – oavsett hur den ser ut.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Lesbiska kvinnor som är infertila ska självklart ha samma rättigheter och möjligheter som heterosexuella kvinnor. Lagen bör därför inte ställa krav på att den kvinna som vill ta emot ett donerat ägg är gift eller sambo med en fertil man. En möjlighet att få behandling med donerade ägg och donerad sperma samtidigt skulle även ge heterosexuella par där båda parter är infertila en möjlighet att skaffa barn. Dessutom skulle den kvinna-till-man transexuella man som vill donera ägg till sin kvinnliga partner kunna bli biologisk förälder.” (om embryodonation)

”Transpersoner utsätts ofta för hatpropaganda och hatrelaterade våldsbrott. Detta är oacceptabelt och motiverar ytterligare skärpningar av lagen om hets mot folkgrupp. Förutom att ge rättsväsendets myndigheter i uppgift att öka kunskaperna om straffskärpningsparagrafens innebörd och användningsområde, så vill vänsterpartiet att straffskärpningsregeln ändras så att även könsidentitet omfattas av bestämmelsen.” (om inbegripande av transpersoner i hetslagstiftningen)

”Asylsökande hbtq-personers fruktan bör anses vara välgrundad så länge deras hemländer avrättar, bestraffar eller på andra sätt underlåter att skydda hbtq-personer som utsätts för brott eller trakasserier p.g.a. sin sexuella läggning eller könsidentitet. Tillämpningen av utlänningslagen avviker i dag från riksdagens intentioner eftersom den uttalat att det aldrig kan komma i fråga att avvisa t.ex. en homosexuell person till hemlandet om hen riskerar förföljelse på grund av sin sexuella läggning. Det är av yttersta vikt att Sverige tar sitt ansvar och ger de hbtq-personer som flyr hit rätt till flyktingstatus.” (om översyn av utlänningslagen)

**Eva-Lena Jansson (S),
Örebro län**

”Tror att det bör finnas en åldersgräns men kan tänka mig att den sänks till 15 år. Om 18-årsgräns kommer vara kvar borde det vara möjligt att få göra ändring med målsmans godkännande.” (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

**Ola Johansson (C),
Hallands län**

”Trots att metoden inte är tillåten i Sverige, förekommer det redan i dag att svenska par skaffar barn genom surrogatmödrar i andra länder. De barn i Sverige som har blivit till via surrogatmödraskap de senaste åren uppstår idag en rad problem som till exempel fastställande av vårdnadshavaren som drar ut på tiden, på grund av osäkerhet hos socialtjänsten kring lagstiftningen. Resultat blir att barnet står utan reell vårdnadshavare under tiden, vilket är både rättsosäkert för barnet och psykiskt påfrestande för föräldrarna. Vi är för altruistiskt surrogatmödraskap där surrogatmodern inte erhåller någon ekonomisk ersättning, samt att det finns en nära relation mellan surrogatmodern och de potentiella föräldrarna. Samtidigt finns det många juridiska aspekter att beakta vid en lagändring, såsom vad som händer om surrogatmodern skulle vilja utföra en abort eller behålla barnet vid födseln. Detta bör utredas

noga inom ramen för den statliga utredning som regeringen tillsatt på området.” (om surrogatmödraskap)

”Vår utgångspunkt är att samhället ska stödja ansvarsfulla vuxna som vill ha barn. Ett ansvarsfullt föräldraskap bygger på förmågan att ge barnet kärlek, trygghet och omsorg oberoende av på vilket sätt barnet blivit till, föräldrarnas sexuella läggning eller om föräldrarna lever i parrelation. Det övergripande perspektivet i frågan om assisterad befruktning och föräldraskap ska vara barnets bästa. Barn ska också ha rätt att i den mån det är möjligt ges kännedom om sitt ursprung. Därför anser vi att lagstiftningen bör utvidgas till att omfatta fler metoder för assisterad befruktning.” (om embryodonation)

**Wiwi-Anne Johansson (V),
Västra Götalands läns västra**

”Jag håller inte med. Där det är tillåtet – i vissa delstater i USA och i Storbritannien – blir det i alla fall vanligtast att kvinnor i fattiga länder blir surrogatmödrar av ekonomiska skäl. Gillar inte idén att använda kvinnors kroppar till försäljning. Vet att diskussionen gäller altruistiskt surrogatmödraskap men världen är inte så etiskt fulländad som man skulle önska. Tyvärr.” (om surrogatmödraskap)

**Ulrika Karlsson (M),
Uppsala län**

”Jag har egen erfarenhet av asylärenden som ideellt juridiskt ombud för asylsökande. I den rollen har jag genom åren haft kontakt med RFSL och vi delar uppfattningen om att det inte är rättssäkert.” (om översyn av utlänningslagen)

”I april i år ledde jag förhandlingarna inom FN-systemet om ny deklaration efter Kairo. För första gången någonsin lyckades jag få igenom en deklaration som slår fast att lgbtqi-personer har rättigheter och att de ska skyddas. Det är ett steg på vägen till en bättre värld där allas rättigheter skyddas och stärks.”

**Anna Kinberg Batra (M),
Stockholms kommun**

”En modern familjepolitik måste utgå från att familjer är olika, med skiftande önskemål och behov men med samma grundläggande värde. Det finns ingenting problematiskt med att barn har fler än två föräldraförebilder. Frågan är dock om detta även innebär att den juridiska vårdnaden ska kunna tillkomma fler än två personer. Självklart kan en person vara en förebild och ha ett föräldraansvar för barnet utan att även vara juridisk vårdnadshavare. Ett exempel på en sådan person är en extrapappa eller mamma till ett barn som växer upp med skilda föräldrar. Det viktiga är att barnet har goda vuxna förebilder, inte vilken juridisk status dessa vuxna personer i barnets närhet får. Frågor som rör barn ska alltid ta sin utgångspunkt i vad som är bäst för barnet och frågan är vad som gör barnets situation bättre av att ha fler än två juridiska vårdnadshavare. Utgångspunkten idag är att barnets vårdnadshavare tillsammans ska bestämma i frågor som rör barnet. Många gånger är det svårt nog för två vårdnadshavare att komma överens och risken finns att dessa konflikter blir fler om det tillkommer fler vårdnadshavare eller personer som gör anspråk på att få bli vårdnadshavare. Konflikter mellan vårdnadshavare går ofta ut över barnen. Om regelverket skulle ändras så att fler kan vara vårdnadshavare kan även svåra gränsdragningsproblem uppstå. Hur många ska kunna vara vårdnadshavare, vad händer om de inte kan komma överens, när ska en extraförälder kunna kräva del i den juridiska vårdnaden osv? Vi vill därför inte ändra det nuvarande regelverket.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Informationsplikten finns till för att skydda andra vid sexuellt umgänge. Visserligen har behandlingsformerna av hivinfektion utvecklats, men det handlar fortfarande om en allvarlig sjukdom som medför betydande påverkan på en smittad persons livsvillkor och kräver livslång behandling.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Den som är under 18 räknas som ett barn och kan inte förväntas överblicka konsekvenserna av ett så ingripande och långtgående beslut som ett könsbyte innebär. Dessutom innebär ett sådant system att det i realiteten blir barnets vårdnadshavare som ytterst beslutar om barnet ska genomgå ett könsbyte eller inte. Det pågår en statlig utredning som överväger om åldersgränsen bör sänkas eller inte, vi är beredda att överväga en förändring av vår ståndpunkt om utredningen på ett övertygande sätt argumenterar för det.” (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

**Julia Kronlid (SD),
Rikslista**

”Jag tycker det är viktigt med insatser för allas mänskliga rättigheter inklusive hbtq-personer men jag anser att detta redan utgör en anselig del av biståndet. Biståndet bör i högre grad än idag inrikta sig på att bekämpa fattigdom och detta ska givetvis gälla alla människor!” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

**Hillevi Larsson (S),
Malmö kommun**

”Frågan har två delar. Den ena delen handlar om barn som kommer till genom surrogatmödraskap i andra länder och vars föräldrar bor i Sverige. I dessa fall bör det handla om att ge barnen samma juridiska rättigheter som andra barn, det vill säga att deras föräldrar också juridiskt ska bli föräldrar för barnen – så att problemen undanröjs. Den andra delen handlar om ifall surrogatmödraskap ska tillåtas i Sverige. Det är i så fall viktigt att pengar inte är inblandade (mer än för att täcka surrogatmoderns kostnader) och att kvinnor inte pressas att bli surrogatmödrar. Ska det möjliggöras bör det handla enbart om altruistiskt surrogatmödraskap.” (om surrogatmödraskap)

”Jag ställer mig positiv till möjligheten, utifrån barnets behov av alla sina föräldrar och barnets juridiska rättigheter. Men frågan behöver utredas innan lagstiftningen

ändras.” (om fler än två vårdnadshavare)

**Hans Linde (V),
Göteborgs kommun**

”För mig är det en självklarhet att svensk familjelagstiftning ska vara könsneutral och anpassad efter verkligheten, att vi är ett land där familjer bildas och ser ut på många olika sätt.” (om könsneutral föräldraskapspresumtion)

”Vänsterpartiet har tagit ställning mot surrogatmödraskap. Jag har dock haft en annan åsikt och reserverat mig när vi fattade beslut. För mig är utgångspunkten att familjepolitiken måste anpassas till verkligheten. Surrogatmammor existerar vare sig politiker vill det eller inte. Jag är därför beredd att utreda altruistiskt surrogatmödraskap och pröva möjligheten att skapa regelverk som tydliggör barnets och surrogatmammans rättigheter.” (om surrogatmödraskap)

”Biståndet behöver både öka och bli mer flexibelt. Ska man stödja hbtq-aktivister i de länder som där hbtq-personer har det som tuffast krävs att man hittar ny och mer flexibla sätt att stödja.” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

**Veronica Lindholm (S),
Västerbottens län**

”Biståndsinsatserna för hbtq-rättigheter bör öka. När en stat brister i demokrati och respekt för mänskliga rättigheter, exempelvis hbtq-personers rättigheter, kan bistånd bättre kanaliseras till demokrati- och MR-utvecklande arbete via det civila samhället eller andra lämpliga aktörer.” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

**Maria Lundqvist Brömster (FP),
Västerbottens län**

”Familjer kan se olika ut. Alla barnfamiljer är unika. Familjelagstiftningen ska så långt som möjligt vara densamma för alla familjekonstellationer. För barnets bästa viktigt att ha två juridiska föräldrar från födseln.”

(om könsneutral föräldraskapspresumtion)

”Folkpartiet anser att fler än två vårdnadshavare inte är önskvärt men anser samtidigt att umgängesrätten för andra än vårdnadshavare bör kunna komma ifråga oftare.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Folkhälsoarbetet är mycket viktigt och måste beakta att förekomsten av psykisk ohälsa är särskilt hög bland hbtq-personer. Ansvar på den nationella nivån vilar på flera departement och myndigheter med den nya folkhälsomyndigheten som samordnare. Jag är tveksam till om en folkhälsolag skulle ha någon betydelse i sig. Det är viktigare att driva på arbetet med de nationella folkhälsomålen som redan är beslutade och att bredda folkhälsoarbetet till nya målområden. (om folkhälsolag)

”Demokratifrågor, frågor om jämställdhet, SRHR och hbtq-frågor ska prioriteras i den svenska biståndspolitik.” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

**Andreas Löwenhök (M),
Västerbottens län**

”Jag ställer mig tveksam till att införa en folkhälsolag. I mina ögon har redan kommunerna och landstingen detta uppdrag och jag menar att det finns mer verkningsfulla sätt att stärka folkhälsoområdet. Till exempel genom stimulansbidrag för att kommunerna och landstingen ska sätta fokus på folkhälsofrågorna.” (om folkhälsolag)

**Lars-Axel Nordell (KD),
Örebro län**

”Jag tycker barnets rätt att få kunskap om sitt genetiska ursprung måste säkerställas.” (om könsneutral föräldraskapspresumtion)

”Även om risken att bli smittad har minskad på grund av moderna bromsmediciner är det viktigt att skydda från smitta. Eftersom det rör sig om en livslång och obotlig sjukdom är det rimligt att kräva en informationsskyldighet från den som är smittad.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Det svenska biståndet bör vara brett och i första hand prioritera fattigdomsbekämpning. Det finns redan biståndssatsningar för arbete med hbt-personers rättigheter.” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

**Rickard Nordin (C),
Göteborgs kommun**

”Vi behöver göra en grundlig översyn kring frågor kring dagens föräldrar och familjer med tanke på den mångfald av familjebildningar som finns.” (om könsneutral föräldraskapspresumtion)

”Trots att metoden inte är tillåten i Sverige, förekommer det redan i dag att svenska par skaffar barn genom surrogatmödrar i andra länder. De barn i Sverige som har blivit till via surrogatmödraskap de senaste åren uppstår idag en rad problem som till exempel fastställande av vårdnadshavaren som drar ut på tiden, på grund av osäkerhet hos socialtjänsten kring lagstiftningen. Resultat blir att barnet står utan reell vårdnadshavare under tiden, vilket är både rättsosäkert för barnet och psykiskt påfrestande för föräldrarna. Vi är för altruistiskt surrogatmödraskap där surrogatmodern inte erhåller någon ekonomisk ersättning, samt att det finns en nära relation mellan surrogatmodern och de potentiella föräldrarna. Samtidigt finns det många juridiska aspekter att beakta vid en lagändring, såsom vad som händer om surrogatmodern skulle vilja utföra en abort eller behålla barnet vid födseln. Detta bör utredas noga inom ramen för den statliga utredning som regeringen tillsatt på området.” (om surrogatmödraskap)

”Vår utgångspunkt är att samhället ska stödja ansvarsfulla vuxna som vill ha barn. Ett ansvarsfullt föräldraskap bygger på förmågan att ge barnet kärlek, trygghet och omsorg oberoende av på vilket sätt barnet blivit till, föräldrarnas sexuella läggning eller om föräldrarna lever i parrelation. Det övergripande perspektivet i frågan om assisterad befruktning och föräldraskap ska vara barnets bästa. Barn ska också ha rätt att

i den mån det är möjligt ges kännedom om sitt ursprung. Därför anser vi att lagstiftningen bör utvidgas till att omfatta fler metoder för assisterad befruktning.” (om embryodonation)

**Sissela Nordling Blanco (FI),
Riksdag**

”Feministiskt initiativ har en politik för alla familjer, till skillnad från dagens politik som stänger ute de som inte passar in i den trånga kärnfamiljen. Vi vill tillåta fler vårdnadshavare, bättre möjlighet till insemination och höja statusen för de omsorgspersoner som inte är juridiska föräldrar. Det finns oerhört mycket mer att göra för att barn ska få en tryggare uppväxt och fler vuxna ska kunna vara med om att vara nära och ta hand om barn. Men vi ser att vid surrogatmödraskap är det många som far illa. Att genomgå en graviditet är en stor påfrestande och risk för den som bär barnet. Globalt är det ofta kvinnor i fattigdom som gör det för sin försörjning. Även om en legalisering bara skulle gälla altruistiskt surrogatmödraskap så kommer det öka även den kommersiella handeln med surrogatmödraskap, och det vill vi inte tillåta.” (om surrogatmödraskap)

”Feministiskt initiativ vill att människor själva ska få bestämma hur deras familjer ska se ut. Politiken ska anpassa sig efter människors liv, istället för tvärtom. Vi vill att alla som lever tillsammans – regnbågsfamiljer, ombildade familjer, ensamstående föräldrar och kollektiv – ska kunna leva med samma ekonomiska och juridiska trygghet som kärnfamiljen har idag. Diskrimineringen av hbtq-personer som vill ha barn måste upphöra och det ska vara möjligt för fler än två personer att erkännas som förälder.” (om fler än två vårdnadshavare)

”En översyn av lagen är viktig, men inte tillräckligt. Hbtq-personers asylskäl respekteras inte. För att kunna fly förtryck och skapa sig ett bättre liv måste människor ha rätt att röra sig fritt och bosätta sig var de vill på jorden. Ett första steg är att garantera

kvinnor och hbtq-personer som flyr rätten till asyl och införa en allmän flyktingamnesti för att ge upprättelse till alla de som felaktigt nekats uppehållstillstånd.” (om översyn av utlänningslagen)

”Alla ska ha rätt att bestämma över sin egen kropp, därför ska den könskorrigeringen vårdens utgå från transpersoners behov istället för att bevara trånga könsroller. Samhället och vården ska uppmuntra allas rätt att uttrycka och definiera sitt kön som de själva vill. Transpersoner som har tvångsteriliserats ska ha rätt till upprättelse genom en officiell ursäkt och ett skadestånd från staten.” (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

**Carina Ohlsson (S),
Västra Götalands läns östra**

”Självklart ska det inte heller i fortsättningen vara tillåtet att medvetet smitta någon annan person, men den nuvarande informationsplikten verkar ha överlevt sitt syfte och bör därför tas bort ur lagstiftningen.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Jag tycker att det är rimligt att vara myndig när man tar ett så avgörande beslut, men har samtidigt förståelse för att ungdomar är olika mogna för att ta svåra och beslut vid samma ålder.” (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

**Irene Oskarsson (KD),
Jönköpings län**

”Barn har rätt att få veta sitt biologiska/genetiska ursprung. Det vill säga de måste kunna få veta vem den biologiska modern/fadern är.” (om könsneutral föräldraskapspresumtion)

**Niels Paarup-Petersen (C),
Malmö kommun**

”Idag finns det redan barn i Sverige som blivit till genom surrogatmödraskap. För dessa barn och deras föräldrar finns det en rad juridiska problem som kan tas bort genom att tillåta surrogatmödraskap i Sverige. Jag står helt bakom Centerpartiets linje i frågan som

säger att vi är för altruistiskt surrogatmödraskap där surrogatmodern inte erhåller någon ekonomisk ersättning, samt att det finns en nära relation mellan surrogatmodern och de potentiella föräldrarna. Samtidigt finns det många juridiska aspekter att beakta vid en lagändring, såsom vad som händer om surrogatmodern skulle vilja utföra en abort eller behålla barnet vid födseln. Detta bör utredas nogga inom ramen för den statliga utredning som regeringen tillsatt på området.” (om surrogatmödraskap)

”I många familjer finns det i praktiken mer än två vårdnadshavare. Det bör lagen avspegla. Även föräldraförsäkringen bör bli mer flexibel för att avspegla detta.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Jag är försiktigt positiv till att se över lagen. Hivpreventionen måste vara ett mycket starkt perspektiv i arbetet. Det handlar inte bara om den redan smittades rättigheter och möjligheter men även den sexuella partners rättigheter och framtida möjligheter. Svår fråga.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Hela hetslagstiftningen måste ses över. Transpersoner är en av allt för många grupper som utsätts för diskriminering och det måste finnas stöd i lagtexterna för att motarbeta diskrimineringen. I sin nuvarande form bör lagtexterna inkludera transpersoner.” (om inbegripande av transpersoner i hetslagstiftningen)

”Jag vill ha ett öppnare Sverige där människor som förföljs är välkomna och har mycket lättare att komma till än i dag. I många länder är en icke-heterosexuell människa starkt utsatt och även hotad till livet av staten. Att inte öppna vårt land för dessa människor är att inte stå upp för alla människors lika värde.” (om översyn av utlänningslagen)

**Fredrik Schulte (M),
Stockholms län**

”Lagstiftningen måste dock ändras så att en könsneutral föräldraskapspresumtion inte resulterar i att barnets biologiska pappa

utestängs från föräldraskap i det fall hen (vederbörande kan ju vid barnets födsel ha bytt kön) gör sådana anspråk. Detta har förvisso inget med den biologiska mammans respektives juridiska kön att göra. Redan idag finns detta problem för heterosexuella par vilket är lika fel det. De två frågeställningarna står på inget sätt emot varandra men problematiken jag lyfter riskerar att förvärras vilket gör att frågorna bör hanteras simultant.” (om könsneutral föräldraskapspresumtion)

”För det första är det orimligt att ta bort enbart hiv som allmänfarlig sjukdom utan att samtidigt avföra alla andra sexuellt överförbara sjukdomar på samma lista (så som klamydia, gonorré, hepatit, syfilis osv). För det andra är det ett moraliskt imperativ att informera en sexpartner om eventuella sjukdomsrisker. Snarare bör fler sjukdomar påföras på listan än att befintliga plockas bort.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Min uppfattning är att begreppet folkgrupp bör ersättas med en formulering som fångar upp all diskriminering baserat på kollektiva egenskaper, oavsett om det är kön, sexuell läggning, etnicitet, hårfärg osv.” (om inbegripande av transpersoner i hetslagstiftningen)

Linda Snecker (V), Östergötlands län

”Allt fler barn lever i andra familjekonstellationer än den traditionella kärnfamiljen. Det blir allt vanligare att samkönade par väljer att skaffa barn i konstellationer om två mammor och en pappa, två pappor och en mamma eller två av varje. I dag kan endast två personer vara vårdnadshavare, vilket är problematiskt för framför allt barnen i dessa familjer. Vid eventuella separationer riskerar barn exempelvis att gå miste om rätten till umgänge med en eller flera av sina föräldrar. Familjelagstiftningen måste moderniseras så att fler än två personer kan vara vårdnadshavare för ett barn. Som en följd av detta måste också föräldraförsäkringens utformning ses över för att kunna

anpassas till denna typ av familjer.” (om fler än två vårdnadshavare)

”I dag är det endast kvinnor som lever i en relation med en man som har möjlighet att ta emot donerade ägg. Eftersom både ägg och sperma inte får komma ifrån givare betyder det att lesbiska kvinnor som lider av ofrivillig barnlöshet eller olikönade par där båda personerna är infertila saknar möjlighet att få behandling. Lesbiska kvinnor som är infertila ska självklart ha samma rättigheter och möjligheter som heterosexuella kvinnor. Lagen bör därför inte ställa krav på att den kvinna som vill ta emot ett donerat ägg är gift eller sambo med en fertil man. En möjlighet att få behandling med donerade ägg och donerad sperma samtidigt skulle även ge heterosexuella par där båda parter är infertila en möjlighet att skaffa barn. Vidare skulle den kvinna-till-man transexuella man som vill donera ägg till sin kvinnliga partner kunna bli biologisk förälder.” (om embryodonation)

”Det är inte bevisat att informationsplikten har en preventiv effekt, d.v.s. att den i praktiken bidrar till att reducera spridningen av hivviruset. Bl.a. finns exempel på att människor har undvikit att testa sig för hiv i syfte att undvika att bli föremål för lagens restriktioner. En annan farhåga är att lagstiftningen riskerar att försätta människor i en falsk känsla av trygghet. Ibland överförs viruset från en person som själv inte känner till sin hivpositiva status. I ett sådant fall hade informationsplikten inte kunnat fylla någon funktion eftersom det inte fanns någon känd positiv status att informera om. Det enda som hindrar spridningen av hivviruset är att alla människor tar ansvar för att praktisera säkrare sex genom att t.ex. använda kondom. Hivpositiva kan inte ta ansvar för samtligas hälsa.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Samhällets normer gällande sexualitet, könsidentitet och könsuttryck får konsekvenser för vår hälsa och den hälso- och sjukvård vi får. Både svensk och internationell forskning visar att många hbtq-personer skräms bort från vården av kränkande och

diskriminerande bemötande. Diskriminering skapar ohälsa, det blir inte minst tydligt bland hbtq-personer. Folkhälsan måste därför uppmärksammas mer och samhällets arbete med folkhälsofrågor behöver stärkas på såväl nationell, regional och lokal nivå. Förutom att införa en folkhälsolag, kan andra verktyg i det arbetet kan vara en ökad tillämpning av hälsokonsekvensbedömningar och att Folkhälsomyndigheten får i uppdrag att använda modellen ”Jämnått för folkhälsa” i större skala i arbetet med bedömningsfaktorer för folkhälsa.” (om folkhälsolag)

”Vänsterpartiet anser att Sverige har ett ansvar för att stå upp för hbtq-personers rättigheter i världen, det måste vara en självklar del av arbetet med mänskliga rättigheter i utrikes- och utvecklingspolitiken. En förutsättning för att hbtq-personers rättigheter ska respekteras är att det finns organisationer som har modet viljan att lyfta dessa frågor. Många organisationer som arbetar med hbtq-frågor möter olika former av hinder som både försvårar deras arbete och deras möjligheter att leva upp till de krav som Sverige ställer på partner inom utvecklingssamarbetet. I länder där samkönade relationer är förbjudna finns det stora svårigheter för hbtq-organisationer att ens registrera sig och många små hbtq-organisationer i syd har haft svårt att leva upp till de allt högre krav på revision och uppföljning som Sverige ställer. Ska Sverige kunna stödja hbtq-organisationer även i länder där situationen för hbtq-personer är som svårast krävs en ökad flexibilitet. Norge har i sitt utvecklingssamarbete visat hur det är möjligt. Där har den norska motsvarigheten till RFSL fått relativt stor frihet att fördela pengar till hbtq-organisationer i syd.” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

Jessika Svensson (V), Jämtlands län

”Egentligen kunde jag skriva ja, om förutsättningen är att kvinnors rättigheter inte hotas: men frågan är felformulerad då det

finns inget sådant scenario idag. Surrogatmödraskap är ett hot mot kvinnors rättigheter. Barn är inte en vara vi köper och kvinnors kroppar och graviditeter är inte en service. Vi vet att länder som har legalt surrogatmödraskap också har större andel par som reser till länder i tredje världen där kvinnor utnyttjas. Så länge kvinnor får lära sig att behaga, stå tillbaka och finnas till för andra blir pressen för stor på individen att säga ja. Lagstiftningen finns till för att skydda individer, för att vi inte ska behöva hamna i situationen där vår bror frågar efter att vi ska föda barn åt honom till exempel. Däremot ska vi arbeta på alla sätt för att öka homosexuella mäns möjligheter att bli föräldrar på andra vis.” (om surrogatmödraskap)

”Ja, det möjliggör för familjer att se olika ut, vilket de idag redan gör, och en ändring av kärnfamiljsnormen. Det gäller även att förändra föräldraförsäkringens utformning så att även dem passar stjärnfamiljer.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Det är självklart att lesbiska kvinnor ska ha samma möjligheter som heterosexuella par. Lagstiftningen är i detta fall heterosexistisk och behöver ändras. Känner själv par som haft problem med detta. Dessutom behöver vi se över att inga landsting/regioner diskriminerar lesbiska kvinnor vid insemination eller embryodonation/samtidig donation av ägg när det gäller kostnad och försök.” (om embryodonation)

”Det är en rättslig skandal att tvångssteriliserade transpersoner inte givits ekonomisk ersättning och ursäkt. Det kompenseras inte och gör det inte o gjort, men är en viktig symbolhandling och upprättelse för de enskilda drabbade individerna.” (om skadestånd till tvångssteriliserade)

”Vänsterpartiet anser att vi har ett ansvar för att stå upp för hbtq-personers rättigheter även internationellt, vilket ingår i arbetet med mänskliga rättigheter i utrikes- och utvecklingspolitiken. Om hbtq-personers rättigheter ska stärkas måste det finns modiga organisationer kan lyfta dessa frågor. I länder där samkönade relationer är förbjud-

na finns det stora svårigheter för hbtq-organisationer att ens registrera sig och många små hbtq-organisationer i syd har haft svårt att leva upp till de allt högre krav på revision och uppföljning som Sverige ställer. Ska Sverige kunna stödja hbtq-organisationer även i länder där situationen för hbtq-personer är som svårast krävs en ökad flexibilitet. Vilket är möjligt, den norska motsvarigheten till RFSL har t.ex. fått ganska stor frihet att fördela pengar till hbtq-organisationer i syd.” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

”Tycker enkäten missar en del viktiga frågor, som äldre hbtq-personers situation och vad som kan göras där. Situationen på landsbygden är också problematisk. Jag bor i en landsbygdskommun i norr och vi i Vänsterpartiet drev igenom att vi skulle skriva in hbtq-perspektivet i kulturprogrammet och främst för unga hbtq-personer som ofta kan känna sig väldigt ensamma. Här behöver kommuner (som skolor med mera) vara mycket bättre på att ifrågasätta normer och bli inkluderande.”

Anna Troberg (PP), Rikslista

”Ja, absolut. Det finns ingen anledning att förhindra surrogatmödraskap, så länge det sker med hänsyn och respekt för surrogatmodern, barnet och de nyblivna föräldrarna. Det har man lyckats med i andra länder och det finns ingen anledning till att inte också Sverige skulle kunna hitta en framkomlig väg.” (om surrogatmödraskap)

”Informationsplikten är problematisk. Den ger en falsk trygghet. Var och en måste ta personligt ansvar för att skydda sig vid nya sexuella kontakter. Det ansvaret kan aldrig helt falla på den ena parten.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Detta är inte bara en viktig fråga, utan även en brådskande fråga. Sverige skickar i dag tillbaka hbtq-flyktingar till förtryck och potentiell död. Det måste få ett slut omedelbart. Sverige ska vara en trygg plats som ger en möjlighet att bygga ett nytt och bättre liv

för de hbtq-personer som tvingats fly sina hemländer.” (om översyn av utlänningslagen)

”Det måste vara upp till var och en att få avgöra vilken könsidentitet man känner sig mest bekväm med. I förlängningen vore det bra att helt ta bort konceptet juridiskt kön, men tills dess är det ett steg framåt att ta bort åldersgränsen för att få ändra juridiskt kön.” (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

Ann-Louise Trulsson (KD), Blekinge län

”Det borde vara så, då exempelvis två kvinnor som är tillsammans (gifta eller sambo) och en man är föräldrar till ett barn.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Varje människas okränkbara värde måste vara utgångspunkten. All diskriminering måste motverkas. Alla har rätt till sitt ursprung. Ingen ska kunna utnyttjas av ekonomiska skäl eller utsättas för påtryckning av något slag.”

Emilia Töyrä (S), Norrbottens län

”Jag har svårt att se att kvinnors rättigheter inte skulle hotas med en sådan lagändring. Visst kan det vara en sorg att inte kunna föda egna barn men om det ska göras på bekostnad av en annan människas frihet kan jag inte acceptera det.” (om surrogatmödraskap)

Erik Ullenhag (FP), Stockholms kommun

”Den liberala familjepolitiken bygger på att familjer kan se olika ut. Föräldrarna kan leva i relationer eller vara singlar, vara av olika kön eller samma kön, de kan vara gifta eller ogifta. Alla barnfamiljer är unika. Familjelagstiftningen ska så långt som möjligt vara densamma för alla familjekonstellationer. Vidare är det i enlighet med principen om barnets bästa att ha två juridiska föräldrar från födseln. Vid givarinsemination (där spermier hämtas från en utomstående donator) gäller olika regler för samkönade och olikkönade par.

Om mamman lever i ett samkönat äktenskap måste det juridiska föräldraskapet för mammans fru fastställas i efterhand genom bekräftelse eller dom. Om mamman däremot är gift med en man behöver han inte göra något för att bli juridiskt erkänd som barnets andra förälder (trots att det alltså handlar om givarinsemination). Denna skillnad skapar inte bara extra arbete, utan också en juridisk osäkerhet för mammor i samkönade relationer. Vi anser att reglerna om föräldraskapspresumtion vid givarinsemination bör vara jämlika för alla par. I en del speciella situationer väljer ett par att bli föräldrar med en aktiv pappa som donerar sperma privat. Om det finns en överenskommenhet att donatorn ska vara aktiv pappa är det viktigt att den biologisk förälder inte automatiskt och mot de berördas vilja mister sina möjligheter till föräldraskap. Men det är en generell fråga som inte bara berör regnbågsfamiljer, och den ska inte stå i vägen för en reformering av reglerna om föräldraskapspresumtion enligt ovan.” (om könsneutral föräldraskapspresumtion)

”Folkpartiet har varit pådrivande för den statliga utredning som nu ser över dessa frågor. Partistyrelsen uttalade redan 2011 att frågan om embryodonation bör utredas. Det är viktiga och svåra avvägningar som måste göras och Folkpartiet avvaktar utredningen innan vi som parti tar slutlig ställning. Utredningen ska vara färdig senast den 24 juni 2015. Vi anlägger förstås inga moraliska synpunkter, utan vi vill däremot invänta utredningen för att se om det finns några medicinska aspekter som behöver beaktas. Så här skrev Folkpartiets partistyrelse 2011: ”Partistyrelsen vill först och främst understryka att assisterad befruktning har stor betydelse för ofrivilligt barnlösa. Nästan 3 procent av alla barn som föds i Sverige har kommit till världen genom assisterad befruktning. Den liberala utgångspunkten är att den enskilde individen ska ha så stor makt som möjligt över sin egen kropp. Det finns bara ett giltigt argument för lagreglering av assisterad befruktning, och det

är för att säkerställa att den inte används för att sätta barn till världen under former som för det blivande barnet skulle innebära oacceptabla risker. I sådana situationer är det försvarbart att dra upp gränser – i övrigt ska staten förhålla sig neutral. Äggdonation är tillåtet i Sverige sedan 2003, men inte embryodonation. I båda fallen kommer ägget från en donator, men vid embryodonation är även sädescellerna donerade. Äggdonation innebär en något förhöjd risk under graviditeten eftersom det befruktade ägget är genetiskt annorlunda modern, men denna risk hänger i sin tur ihop med andra faktorer som egentligen inte har med själva befruktningstekniken att göra. Exempelvis är kvinnor som blivit mödrar genom assisterad befruktning ofta något äldre än andra mödrar. Partistyrelsen håller med motionärerna om att det ur detta perspektiv kan te sig ologiskt att tillåta äggdonation men inte embryodonation. Innan ett sådant steg tas är det dock viktigt att frågan analyseras noggrant också ur andra perspektiv, till exempel psykologiskt.” (om embryodonation)

”Folkpartiet vill se en bred översyn av smittskyddslagen inklusive bestämmelserna om hiv och informationsplikten. Frågan behandlades senast vid landsmötet 2013, där följande uttalande antogs: ”Smittskyddslagen tar upp ett trettioårigt smittsamma sjukdomar, såsom salmonella, hepatit A, B och C, tuberkulos samt hiv. Det är nästan 20 år sedan den senaste större översynen av smittskyddslagen påbörjades. Sedan dess har den medicinska utvecklingen lett till radikala framsteg. Förbättrade behandlingsformer har bland annat gjort att många patienter med hiv inte längre har mätbara virusmängder. I sammanhanget är värt att notera att Smittskyddsinstitutet slagit fast att smittrisen vid sexuella relationer är minimal eller mycket låg för hivbärare med välfungerande behandling. Det är dags att göra en bred översyn av smittskyddslagen och analysera om dess bestämmelser fyller sitt ändamål. I det arbetet bör också ingå att analysera bestämmelserna om hiv, bland

annat den så kallade informationsplikten. Utgångspunkten för denna översyn ska vara att Sverige ska fortsätta ha ett smittskyddsarbete i världsklass och att varje människa har rätt att bemötas med respekt och värdighet.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Folkpartiets inställning är att diskrimineringslagens alla diskrimineringsgrunder ska omfattas av reglerna kring aktiva åtgärder.” (om likställd diskrimineringslagstiftning gällande kravet på aktiva åtgärder)

”Det är viktigt att följa upp hur utlänningslagen har tillämpats i praktiken, bland annat för hbt-personer. Förutom redan gjorda utvärderingar och uppföljningar behövs också en särskild utvärdering av praxisutvecklingen för asylsökande som hänvisar till könsrelaterad förföljelse, däribland såväl homo- och bisexuella som transpersoner. Folkpartiet anser att 2006 års reform var avgörande för en rättssäker och human asylpolitik. Därför behöver också reformen utvärderas så att intentionerna bakom den stämmer med verkligheten.” (om översyn av utlänningslagen)

”Folkpartiet vill att Sverige ska prioritera demokratifrågor och frågor om jämställdhet, SRHR och hbtq i den svenska biståndspolitiken. Detta är tyvärr typiska ”motvindsfrågor” där det kan vara svårt för projekt och organisationer att få stöd från annat håll, och den svenska hållningen är därför mycket viktig.” (om bistånd i ökad utsträckning till hbtq-personers egenorganisering)

Barbro Westerholm (FP), Stockholms kommun

”Om ett barn fötts genom surrogatmoderskap så måste föräldrarna på ett rättssäkert sätt också ses som föräldrar under förutsättning att surrogatmoderns rättigheter inte hotas. FP har varit pådrivande för utredningen om surrogat – värdmoderskap. Själv tycker jag att det är självklart att vi utan dröjsmål måste reglera de barns som tillkommit genom surrogatmoderskap rättsliga ställning. Det är även den inställning Statens medicinska råds inställning fört fram till regeringen

vi två tillfällen. Jag sitter i rådet och har drivit på rådet där och i denna fråga är rådet enigt!” (om surrogatmoderskap)

”Frågan om fler än två vårdnadshavare – där är mitt svar nej men umgängesrätten för andra än vårdnadshavare måste finnas. När fler än två gör anspråk på att vara vårdnadshavare blir risken för konflikter större än när det är två och det kan vara skadligt för barnet.” (om fler än två vårdnadshavare)

”Embryodonation är en möjlighet för par att precis som vid adoption bli föräldrar på så lika villkor som möjligt. Ingen är ”biologisk” förälder medan båda blir ”sociala” föräldrar. Regelverket för embryodonation behöver utredas och jag hoppas den pågående utredningen om assisterad befruktning tar fram hur. Det handlar om barnets bästa, donatorerna och de blivande föräldrarna.” (om embryodonation)

”Det bör ske i samband med en bred översyn av smittsjuklagen som tar upp ett trettiotal smittsamma sjukdomar, såsom salmonella, hepatit A, B och C samt tuberkulos och hiv. Informationsplikten i smittskyddslagen gällande hiv-information bör tas bort för dem som är välinställda på bromsmedicin. För icke välinställda måste fortfarande finnas ett ansvar att informera med tanke på att vi ännu inte har någon bot mot hiv. Informationsplikten i smittskyddslagen gällande hiv-information bör tas bort för dem som är välinställda på bromsmedicin. Vi behöver en översyn och ändring i lagen som tar hänsyn till det. För icke välinställda måste fortfarande finnas ett ansvar att informera med tanke på att vi ännu inte har någon bot mot hiv.” (om informationsplikten gällande hiv i smittskyddslagen)

”Ja, det här är en fråga som ska avgöras individuellt av läkare och andra som kan bedöma den enskildes behov. Kronologiska åldersgränser tar inte hänsyn till att vi är individer med olika behov. Ett borttagande av åldersgränser är av avgörande betydelse för unga transidentifierade personer och deras hälsa och välbefinnande.” (om avskaffad 18-årsgräns för juridiskt könsbyte)

**Hanna Wigh (SD),
Riksdag**

”Lagen om hets mot folkgrupp behöver ses över och jag utesluter inte att en genomarbetning och översyn skulle resultera i stärkt skydd för den personliga integriteten.” (om inbegripande av transpersoner i hetslagstiftningen)

PARTIERNA

Socialdemokraterna

**Överensstämmelse i omröstningarna:
75,2 procent**

**Överensstämmelse i enkätsvaren:
64,7 procent**

**Total överensstämmelse:
68,0 procent**

47,9 procent (70 av 146) av Socialdemokraternas riksdagskandidater som fick sig RFSL:s enkät tillsänd besvarade den. I riksdagen har Socialdemokraterna röstat i överensstämmelse med RFSL:s ståndpunkter i sex av de åtta omröstningar som poängsatts. Bland de frågor som enkäten innehöll har Socialdemokraterna ändrat partiståndpunkt sedan förra mandatperioden i fråga om den informationsplikt för hivpositiva som finns inskriven i smittskyddslagen. Socialdemokraterna driver numera på för att reformera smittskyddslagen och lyfta ur hiv ur den på så sätt att informationsplikten avskaffas. I allmänhet har Socialdemokraterna i riksdagen under mandatperioden agerat pådrivande i hbtq-frågor, men i några frågor har partiet ännu inte intagit någon samlad ståndpunkt. Så är fallet när det gäller inställningen till surrogatmödraskap och till fler än två vårnadshavare. Den nya fråga om införande av en folkhälsolag, som RFSL börjat driva under de senaste fyra åren, är Socialdemokraterna emot. Det Socialdemokraternas förra partiledare Mona Sahlin gjorde för att lyfta fram hbtq-frågor, och andra likabehandlingsfrågor, mer i fokus för partiets politik får bedömas ha haft en bestående inverkan på partiets profil. Framför allt om Socialdemokraterna åter hamnar i regeringsställning har dock parti-

et en del att bevisa, när det gäller att kunna omsätta sina hbtq-vänliga ståndpunkter i praktisk politik. Ingen socialdemokrat som besvarat RFSL:s enkät har svarat JA på alla frågor och tilldelats maxpoäng. De S-kandidater som fått högst poäng är Hillevi Larsson (22,5 poäng), Åsa Westlund (22 poäng), Krister Örnfjäder (21 poäng), Jonas Gunnarsson (19,5 poäng) och Marianne Pettersson (19,5 poäng).

Socialdemokraterna är i allmänhet en för-svarare av lika rättigheter för hbtq-personer, men kan ibland, på grund av partiets storlek, fastna i en utdragen process innan det har möjlighet inta helt glasklara ståndpunkter på området.

Moderaterna

**Överensstämmelse i omröstningarna:
36,8 procent**

**Överensstämmelse i enkätsvaren:
53,0 procent**

**Total överensstämmelse:
47,0 procent**

37,8 procent (54 av 143) av Moderaternas riksdagskandidater som fick sig RFSL:s enkät tillsänd besvarade den. I riksdagen har Moderaterna röstat i överensstämmelse med RFSL:s ståndpunkter i tre av de åtta omröstningar som poängsatts. Moderaterna ingick bl.a. i riksdagsmajoriteten när riksdagen den 29 mars 2012 begärde en utredning av regeringen om tillgång till assisterad befruktning för ensamstående kvinnor och frågor om surrogatmödraskap. Justitieminister Beatrice Ask (M) tillsatte så småningom, 2013, denna utredning (Utredningen om utökade möjligheter till behandling av ofrivillig barnlöshet) som 2014 kom med ett delbe-

tänkande med förslag om att ge tillgång till assisterad befruktning inom sjukvården till även ensamstående kvinnor. I riksdagen har dock Moderaterna i övrigt under mandatperioden, med några få undantag, förhållit sig förhållandevis passiva när det gäller att driva hbtq-frågor. Av de moderata kandidaternas enkätsvar kan utläsas att det finns en stor spännvidd i åsikter inom Moderaterna kring de frågor som ställs i enkäten. Den moderata partiledningens hållning är därför ofta passiv och inväntande i hbtq-frågor. Ingen moderat som besvarat RFSL:s enkät har svarat JA på alla frågor och tilldelats maxpoäng. De M-kandidater som fått högst poäng är Dag Klackenberg (21 poäng), Oliver Rosengren (21 poäng), Anna af Sillén (20,5 poäng), Olof Lavesson (19,5 poäng), Oliver Rosengren (19,5 poäng) och Carl-Oskar Bohlin (19,5 poäng).

Moderaterna är ofta mer intresserade av andra frågeområden än hbtq-frågor, men har under den senaste mandatperioden bland annat ingått i den hbtq-vänliga riksdagsmajoritet som genomfört reformen om borttagande av kravet på att vara steril för att kunna få nytt juridiskt kön fastställt.

Miljöpartiet de gröna

**Överensstämmelse i omröstningarna:
85,5 procent**

**Överensstämmelse i enkätsvaren:
89,1 procent**

**Total överensstämmelse:
88,6 procent**

80,0 procent (44 av 55) av Miljöpartiets riksdagskandidater som fick sig RFSL:s enkät tillsänd besvarade den. I riksdagen har Miljöpartiet röstat i överensstämmelse med RFSL:s ståndpunkter i sju av de åtta omröstningar som poängsatts, vilket är flest gånger av riksdagspartierna. Den enda fråga där Miljöpartiet har avvikit i negativ riktning gäller omröstningen den 11 april 2012 om att utvärdera tillämpningen av gällande lagbestämmelse om flyktingstatus på grund

av förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning. Eftersom Miljöpartiet har en överenskommelse kring asylpolitiken med regeringen anslöt sig partiet i denna fråga till regeringspartiernas hållning att avslå motionsyrkandena i frågan. Frånsett denna fråga har Miljöpartiet konsekvent agerat för likabehandling av hbtq-personer och utökande av hbtq-personers rättigheter i riksdagen under den gångna mandatperioden. Miljöpartiet är även det enda parti i riksdagen som driver frågan om införande av en folkhälsolag, vilket även RFSL förespråkar. Tio miljöpartister som besvarat RFSL:s enkät har svarat JA på alla frågor och tilldelats maxpoängen 24 poäng. Dessa är: Ann-Louise Hansson, Annika Hirvonen, Cheryl Jones Fur, Gunvor G Ericson, Göran Håden, Isabel Enström, Linnea Risinger, Niclas Malmberg, Petter Forkstam och Rasmus Ling.

Miljöpartiet har en stark känsla för likabehandlingsfrågor och driver aktivt hbtq-frågor i riksdagen. Partiet har även företrädelsevis en normkritisk syn på frågorna.

Folkpartiet liberalerna

**Överensstämmelse i omröstningarna:
37,1 procent**

**Överensstämmelse i enkätsvaren:
70,9 procent**

**Total överensstämmelse:
66,1 procent**

73,2 procent (41 av 56) av Folkpartiets riksdagskandidater som fick sig RFSL:s enkät tillsänd besvarade den. I riksdagen har Folkpartiet röstat i överensstämmelse med RFSL:s ståndpunkter i tre av de åtta omröstningar som poängsatts. Folkpartiet har en lång historia av företrädare som aktivt arbetat målmedvetet för hbtq-personers rättigheter, varav Barbro Westerholm är den mest namnkunniga. Folkpartiet fungerar i regeringen sannolikt som en påtryckare mot de andra regeringspartierna i hbtq-frågor och innehar även den ministerpost, som integrationsminister, där hbtq-frågorna

ingår som ansvarsområde. Erik Ullenhag är i egenskap av integrations- och hbt-minister en profilerad politiker på området och även EU-minister Birgitta Ohlsson profilerar sig aktivt i hbtq-frågor. I riksdagen får dock Folkpartiets egna åsikter som parti ofta stå tillbaka i omröstningarna på hbtq-området på grund av att regeringspartierna har som utgångspunkt att rösta på samma sätt så långt som möjligt. Det kompenserar partiet i viss mån genom att vara tydliga med vilka åsikter det står för som parti. I frågan om avskaffande av tvångssteriliseringarna av personer som önskar byta juridiskt kön är det troligt att Folkpartiet hade en nyckelroll bland regeringspartierna för att till slut få ett beslut till stånd under mandatperioden som innebar att kravet på sterilisering utgick ur lagen om fastställande av könstillhörighet. Två folkpartister som besvarat RFSL:s enkät har svarat JA på alla frågor och tilldelats maxpoängen 24 poäng. Dessa är Robert Hannah och Jens Sundström.

Folkpartiet är en pålitlig försvarare av hbtq-personers rättigheter, men har ibland blivit mer eller mindre bakbundna av andra partier i alliansregeringen i sin vilja att föra frågorna till avgörande beslut.

Centerpartiet

**Överensstämmelse i omröstningarna:
38,3 procent**

**Överensstämmelse i enkätsvaren:
63,8**

**Total överensstämmelse:
59,1 procent**

52,8 procent (28 av 53) av Centerpartiets riksdagskandidater som fick sig RFSL:s enkät tillsänd besvarade den. I riksdagen har Centerpartiet röstat i överensstämmelse med RFSL:s ståndpunkter i tre av de åtta omröstningar som poängsatts. Precis som i fallet med Folkpartiet hämmas Centerpartiet i riksdagen i hbtq-frågor av att ingå i regeringen. Av Centerpartiets riksdagsledamöter har, under mandatperioden, Fredrick

Federley varit aktiv i hbtq-frågor. I övrigt har Centerpartiet, till skillnad från tidigare mandatperioder, i riksdagen inte uppvisat något mer anmärkningsvärt engagemang genom att exempelvis på ett konsekvent sätt lämna in motioner i frågorna. Åsiktsmässigt ligger Centerpartiet nära Folkpartiet, som båda är liberala partier med fokus på individens frihet och misstänksamhet mot mer detaljstyrande lagregleringar. Sålunda ställer sig många centerpartister som svarat på RFSL:s enkät exempelvis positiva till reglering i svensk lag av surrogatmödraskap, men i allmänhet negativa till införande av en folkhälsolag. En centerpartist som besvarat RFSL:s enkät har svarat JA på alla frågor och tilldelats maxpoängen 24 poäng: Magnus Svensson.

Centerpartiet har ett engagemang för hbtq-personers likabehandling, men väljer ofta att fokusera sitt politiska budskap mot andra frågeområden, vilket ibland kan göra att partiet uppfattas som något otydligt i hbtq-frågor utan att nödvändigtvis vara det i praktisk politisk handling.

Sverigedemokraterna

**Överensstämmelse i omröstningarna:
12,0 procent**

**Överensstämmelse i enkätsvaren:
17,5 procent**

**Total överensstämmelse:
15,2 procent**

30,0 procent (9 av 30) av Sverigedemokraternas riksdagskandidater som fick sig RFSL:s enkät tillsänd besvarade den. I riksdagen har Sverigedemokraterna röstat i överensstämmelse med RFSL:s ståndpunkter i en av de åtta omröstningar som poängsatts. Det är ingen överdrift att påstå att Sverigedemokraterna är riksdagens minst hbtq-vänliga parti. I de omröstningar som poängsatts har Sverigedemokraterna röstat NEJ konsekvent alla gånger utom i omröstningen den 29 mars 2012 om en utredning om frågor om surrogatmödraskap.

Sverigedemokraterna är det enda partiet i riksdagen där ingen av dess ledamöter har lämnat in något motionsyrkande i hbtq-frågor i positiv riktning. Partiet har däremot fokuserat sig på att agera främlingsfientligt, med både outtalade och mer uttalade rasistiska förtecken i riksdagen, på ett sätt RFSL betraktar som oansvarigt och kränkande. Sverigedemokraterna är det parti i riksdagen som tveklöst står längst ifrån RFSL:s grundvärderingar om lika värde och likvärdig behandling av människor oavsett bl.a. sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, religion och etnisk härkomst. Ingen av de sverigedemokrater som besvarat RFSL:s enkät har erhållit över 10 poäng.

Sverigedemokraterna är ett rasistiskt och normerande parti som för en politik utan någon vilja till att försöka åstadkomma lika-behandling.

Vänsterpartiet

**Överensstämmelse i omröstningarna:
83,6 procent**

**Överensstämmelse i enkätsvaren:
87,1 procent**

**Total överensstämmelse:
86,6 procent**

70,8 procent (34 av 48) av Vänsterpartiets riksdagskandidater som fick sig RFSL:s enkät tillsänd besvarade den. I riksdagen har Vänsterpartiet röstat i överensstämmelse med RFSL:s ståndpunkter i sex av de åtta omröstningar som poängsatts. (I en omröstning, den om en folkhälsolag, valde Vänsterpartiet att avstå.) Vänsterpartiet är det riksdagsparti som längst och kanske mest konsekvent har drivit hbtq-frågor. Så även under den gångna mandatperioden, under vilken några vänsterpartister, som Hans Linde och Marianne Berg, också varit särskilt aktiva genom att bl.a. lämna in egna motioner på området. En fråga där Vänsterpartiet dock intagit en i förhållande till RFSL motsatt ståndpunkt är den om en reglering av surrogatmödraskap. Utifrån

en mer radikal feministisk analys avfärdar Vänsterpartiet reglering i svensk lag av surrogatmödraskap och röstade även NEJ i omröstningen i riksdagen den 29 mars 2012 om en utredning om frågor om surrogatmödraskap. De allra flesta vänsterpartister som svarat på RFSL:s enkät svarar också NEJ på den ställda frågan om att, under förutsättning att kvinnors rättigheter inte hotas, på ett rättssäkert sätt kunna bli förälder genom surrogatmödraskap. En vänsterpartist som besvarat RFSL:s enkät har svarat JA på alla frågor och tilldelats maxpoängen 24 poäng: Hans Linde.

Vänsterpartiet driver pålitligt hbtq-frågor, utifrån ett normkritiskt perspektiv, och har en ambitiös politik för ökad likabehandling.

Kristdemokraterna

**Överensstämmelse i omröstningarna:
13,0 procent**

**Överensstämmelse i enkätsvaren:
23,6 procent**

**Total överensstämmelse:
21,7 procent**

53,1 procent (26 av 49) av Kristdemokraternas riksdagskandidater som fick sig RFSL:s enkät tillsänd besvarade den. I riksdagen har Kristdemokraterna röstat i överensstämmelse med RFSL:s ståndpunkter i en av de åtta omröstningar som poängsatts. Kristdemokraterna har ända sedan sitt inträde i riksdagen 1991, när partiet suttit i regeringsställning, ägnat sig åt att försöka förhindra hbtq-reformer. 1994 var det införande av registrerat partnerskap och 2009 var det införande av könsneutralt äktenskap partiet försökte blockera. Båda gångerna utan framgång. En utveckling har samtidigt skett inom Kristdemokraterna sedan 1990-talet som innebär att partiet har accepterat införda reformer på familjepolitikens område i efterhand och även antagit en politik som gör partiet försiktigt positivt till exempelvis försvarande av hbtq-personers asylrätt och ett utvidgat hetsförbud

som även inbegriper transpersoner. Under mandatperioden antog Kristdemokraterna, efter viss intern vända, en positiv inställning till att avskaffa tvångssteriliseringarna för personer som önskar få nytt juridiskt kön fastställt. Alla partiets riksdagsledamöter ställde sig dock slutligen inte bakom denna linje, utan fyra avstod vid omröstningen i frågan i riksdagen den 22 maj 2013. I regeringen har Kristdemokraterna samtidigt bl.a. ägnat sig åt att försöka fördröja frågan om assisterad befruktning för ensamstående kvinnor. Ingen kristdemokrat som besvarat RFSL:s enkät har svarat JA på alla frågor och tilldelats maxpoäng. De KD-kandidater som fått högst poäng är Lillemor Brandum (18 poäng) och Ann-Louise Trulsson (17,25 poäng).

Kristdemokraterna är ett värdekonservert parti, men den mer påfallande homofobi som tidigare ibland präglade vissa av partiets ställningstaganden är numera på väg bort för att ersättas av ett bejakande av ståndpunkter om antidiskriminering och alla människors lika värde.

Feministiskt initiativ

**Överensstämmelse i enkätsvaren:
87,6 procent**

90,0 procent (18 av 20) av Feministiskt initiativs riksdagskandidater som fick sig RFSL:s enkät tillsänd besvarade den. Feministiskt initiativ kan vara på väg mot ett inträde i riksdagen vid höstens val. Partiet betecknar sig, förutom som feministiskt, som anti-rassistiskt och normkritiskt och attraherar många hbtq-personer. I enkätsvaren har de flesta av partiets kandidater valt att svara JA på alla frågor utom den om reglering av surrogatmödraskap, där partiet har en med

Vänsterpartiet likartad ståndpunkt. Vad ett inträde för Feministiskt initiativ i riksdagen skulle innebära för hbtq-frågorna är svårt att säga på förhand annat än att det inte skulle vara negativt för frågornas behandling i riksdagen. Flera av partiets riksdagskandidater på valbar plats har också visat ett särskilt engagemang för hbtq-frågor. En kandidat från FI som besvarat RFSL:s enkät har svarat JA på alla frågor och tilldelats maxpoängen 24 poäng: Lars Gårdfeldt.

Feministiskt initiativ har en utvecklad normkritisk politik som inbegriper hbtq-frågor på ett profilerat sätt och allt talar för att partiet skulle kunna bli en engagerad röst i riksdagen för ökad likabehandling.

Piratpartiet

**Överensstämmelse i enkätsvaren:
91,5 procent**

65,0 procent (13 av 20) av Piratpartiets riksdagskandidater som fick sig RFSL:s enkät tillsänd besvarade den. Piratpartiet får numera betraktas som ett närmast socialliberalt parti med anarkistiska inslag. Partiet har utvecklats till att skaffa sig en bredare agenda, vilken inbegriper hbtq-frågor. Piratpartiet har också en öppet lesbisk partiledare: Anna Troberg. I enkätsvaren har Piratpartiets kandidater svarat genomgående ja på de ställda frågorna och har därmed fått en uträknad mycket hög överensstämmelse med RFSL:s åsikter. Fem piratpartister som besvarat RFSL:s enkät har svarat JA på alla frågor och tilldelats maxpoängen 24 poäng. Dessa är: Anna Troberg, Malin Karlsson, Marit Deldén, Mattias Bjärnemalm och Torbjörn Wester.

Piratpartiet har tillägnat sig en utpräglat frihetlig ideologi som inbegriper drivande av hbtq-frågor utifrån ett normkritiskt synsätt.

	Namn	Parti	Valkrets	Listplats	1. Könneutral föräldraskap.	2. Surrogatmöd.	3. Vårdnadshavare	4a. Äggdon.	4b. Embryodon.	5. Informationsplikt	6a. hetslagsstiftning pga könsid./könsuf.	6b. straffskärpnings- inkl. transpersoner	7. Likst. diskkr.lag	8. Folkhälsolag	9. Övers. utlänningslag.	10. Åldersgräns könsstill.	11. Skadest. t. tvångsst.	12. Bistånd till hbtq:s egenorganisering	Poäng
1	Annika Hirvonen	MP	Stockholms län	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Cheryl Jones Fur	MP	Kronobergs län	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Gunvor G Ericson	MP	Södermanlands län	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Göran Hädén	MP	Västernorrlands län	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Isabel Enström	MP	Gotlands län	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Linnea Risinger	MP	Dalarnas län	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Niclas Malmberg	MP	Uppsala län	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Petter Forkstam	MP	Skåne läns s.	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Rasmus Ling	MP	Malmö kommun	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Anna Troberg	PP	Riksdagen	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Malin Karlsson	PP	Riksdagen	19	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Marit Deldén	PP	Riksdagen	10	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Mattias Björnemalm	PP	Riksdagen	8	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Torbjörn Wester	PP	Riksdagen	9	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
	Hans Linde	V	Göteborgs kommun	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	24
2	Annika Carp	FP	Västra Götalands läns ö.	2	2	2	2	1	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	23,25
	Annica Hjerling	MP	Stockholms län	5	2	2	2	1	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	23,25
	Maria Ferm	MP	Stockholms kommun	3	2	2	2	1	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	23,25
	Sassi Wemmer	MP	Västra Götalands läns s.	1	2	2	2	1	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	23,25
3	Amanda Mogensen	FI	Riksdagen	14	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Gudrun Schyman	FI	Riksdagen	1	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Jenny Jakobsson Kangas	FI	Riksdagen FI	19	2	2	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	2	2	2	22,5
	Jenny Sandsten	FI	Riksdagen	15	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Agneta Börjesson	MP	Hallands län	1	2	2	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Anders Schröder	MP	Gävleborgs län	1	2	2	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Annika Eriksson	MP	Norrbottnens län	1	2	2	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Birgitta Losman	MP	Västra Götalands läns s.	2	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Björn Lindgren	MP	Jämtlands län	1	2	2	2	1	1	2	1	1	0,5	2	2	2	2	2	22,5
	Elisabet Knutsson	MP	Skåne läns n. och ö.	2	2	2	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Emma Nohrén	MP	Västra Götalands läns v.	1	2	2	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Jan Lindholm	MP	Dalarnas län	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	0,5	2	22,5
	Karin Jansson	MP	Gävleborgs län	2	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Karin Svensson Smith	MP	Skåne läns s.	1	2	2	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Kew Nordqvist	MP	Jönköpings län	1	2	2	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Lise Nordin	MP	Göteborgs kommun	1	2	2	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Per Bolund	MP	Stockholm kommun	2	2	2	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Elin Andersson	PP	Riksdagen	11	2	2	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	2	2	2	22,5
	Erik Hultin	PP	Riksdagen	15	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	0,5	2	2	22,5
	Troed Sångberg	PP	Riksdagen	20	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	0,5	22,5
	Hillevi Larsson	S	Malmö kommun	3	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
	Jens Holm	V	Stockholms län	4	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22,5
4	Armina Etminan	FI	Riksdagen	18	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Julia Bahner	FI	Riksdagen	16	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Katerin Mendez	FI	Riksdagen	8	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Sissela Nordling Blanco	FI	Riksdagen	2	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Veronica Svärd	FI	Riksdagen	11	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Victoria Kawesa	FI	Riksdagen	3	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Emma Gröndahl	FP	Hallands län	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2	0	2	2	2	2	22

	Namn	Parti	Valkrets	Listplats	1. Könnsneutral föräldraskap.	2. Surrogatmöd.	3. Vårdnadshavare	4a. Äggdon.	4b. Embryodon.	5. Informationsplikt	6a. hetslagsstiftning pga könsid./könsut.	6b. straffskärpnings- inkl. transpersoner	7. Likst. diskrlag	8. Folkhälsolag	9. Övers. utlänningslag.	10. Åldersgräns könstill.	11. Skadest. t. tvångsst.	12. Bistånd till hbtq:s egenorganisering	Poäng
4	Emma Berginger	MP	Malmö kommun	2	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Åsa Westlund	S	Stockholms län	4	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	0	2	2	22
	Ali Esbati	V	Stockholms län	6	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Amineh Kakabaveh	V	Stockholms kommun	3	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Anne-Marie Wallouch	V	Värmlands län	2	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Christina Høj Larsen	V	Västernorrlands län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Daniel Riazat	V	Dalarnas län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Eva-Britt Svensson	V	Kronobergs län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Håkan Svenneling	V	Värmlands län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Ida Legnemark	V	Västra Götalands läns n.	2	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Jessika Svensson	V	Jämtlands län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Jon Thorbjörnson	V	Hallands län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Jonas Sjöstedt	V	Västerbottens län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Kaj Raving	V	Kalmar län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Linda Nilsson	V	Skåne läns n. och ö.	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Linda Snecker	V	Östergötlands län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Lotta Johansson Fornarve	V	Södermanlands län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Maj Karlsson	V	Göteborgs kommun	2	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Mia Sydow Mölleby	V	Örebro län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Peter Ahlbom	V	Skåne läns v.	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Rossana Dinamarca	V	Västra Götalands läns n.	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Salma Jönsson Fahoum	V	Skåne läns s.	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Ulla Andersson	V	Gävleborgs län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Vasiliki Tsouplaki	V	Västmanlands län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
	Åsa Gyberg-Karlsson	V	Blekinge län	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	22
5	Åsa Romson	MP	Stockholms kommun	1	2	0,5	2	1	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	21,75
6	Niels Paarup-Petersen	C	Malmö kommun	1	2	2	2	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	2	2	2	21
	Foujan Rouzbeh	FI	Rikslista	7	2	0,5	2	1	1	0,5	1	1	2	2	2	2	2	2	21
	Maria Sjöberg	FI	Rikslista	17	2	0,5	2	1	1	0,5	1	1	2	2	2	2	2	2	21
	Christina Örnebjär	FP	Örebro län	2	2	2	0,5	1	1	2	1	1	2	0,5	2	2	2	2	21
	Fredrik Sjögren	FP	Malmö kommun	2	2	0,5	2	1	1	0,5	1	1	2	2	2	2	2	2	21
	Dag Klackenber	M	Stockholm kommun	10	2	2	0,5	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	0,5	21
	Oliver Rosengren	M	Kronobergs län	3	2	2	2	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	2	2	2	21
	Agneta Luttröpp	MP	Västmanlands län	1	2	0,5	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	21
	Gustav Fridolin	MP	Stockholms län	1	2	0,5	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	21
	Jabar Amin	MP	Västerbottens län	1	2	2	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	0,5	2	2	21
	Janine Alm Ericson	MP	Västra Götalands läns n.	2	2	0,5	2	1	1	0,5	1	1	2	2	2	2	2	2	21
	Sofia Bothorp	MP	Blekinge län	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	2	0,5	2	21
	Göran Widham	PP	Rikslista	14	2	2	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	0,5	2	2	21
	Krister Örnfjäder	S	Kalmar län	3	2	2	2	1	1	0,5	1	1	2	2	2	0,5	2	2	21
7	Gita Nabavi	FI	Rikslista	6	2	0	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	2	2	2	20,5
	Linnéa Bruno	FI	Rikslista	9	2	0	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	2	2	2	20,5
	Birgitta Ohlsson	FP	Stockholms kommun	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2	0	2	2	0,5	2	20,5
	Anna af Sillén	M	Södermanlands län	5	2	2	0	1	1	2	1	1	2	2	2	0,5	2	2	20,5
	Annika Lillemets	MP	Östergötland	1	2	0	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	2	20,5
	Valter Mut	MP	Göteborgs kommun	2	2	2	2	1	1	0	1	1	2	2	2	0,5	2	2	20,5
	Daniel Sestrajcic	V	Malmö kommun	1	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	0,5	2	2	20,5
	Hanna Gedin	V	Malmö kommun	2	2	0	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	2	2	2	20,5

	Namn	Parti	Valkrets	Lisplats	1. Könsneutral fördelning	2. Surrogatmöd.	3. Vårdnadshavare	4a. Äggdon.	4b. Embryodon.	5. Informationsplikt	6a. hetslagsstiftning pga könsid./könsuf.	6b. straffskärpnings- inkl. transpersoner	7. Likst. diskrimin.	8. Folkhälsolag	9. Övers. utlänningslag.	10. Åldersgräns könsstill.	11. Skadest. t. tvångsst.	12. Bistånd till hbtq:s egenorganisering	Poäng
7	Karin Rågsjö	V	Stockholms kommun	2	2	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	0,5	2	2	20,5
8	Erik Åberg	MP	Västmanlands län	2	2	2	2	1	0,25	0,5	1	1	2	0,5	2	2	2	2	20,25
	Per Olsson	MP	Stockholms kommun	4	2	2	2	1	1	0,5	0,25	1	2	2	2	0,5	2	2	20,25
9	Monica Lundin	FP	Dalarnas län	1	2	2	2	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	1	2	2	20
	Rick Falkvinge	PP	Riksdagen	4	2	2	2	1	1	2	0	1	2	0,5	2	2	2	0,5	20
10	Adam Cwejman	FP	Göteborgs kommun	1	2	2	2	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	2	2	0,5	19,5
	Elisabeth Mattsson	FP	Västra Götalands läns v.	2	2	2	2	1	1	0,5	1	1	2	2	2	0,5	0,5	2	19,5
	Carl-Oskar Bohlin	M	Dalarnas län	2	2	2	2	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	0,5	2	2	19,5
	Olof Lavesson	M	Malmö kommun	3	2	2	2	1	1	2	1	1	2	0,5	0,5	2	0,5	2	19,5
	Jonas Eriksson	MP	Örebro län	1	2	0,5	2	1	1	0,5	1	1	2	2	2	2	0,5	2	19,5
	Emil Isberg	PP	Riksdagen	18	2	2	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	2	0,5	0,5	19,5
	Isabelle Danielsson	PP	Riksdagen	16	2	2	2	1	1	0,5	1	1	2	2	0,5	2	2	0,5	19,5
	Jonas Gunnarsson	S	Värmlands län	3	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	2	2	0,5	19,5
	Marianne Pettersson	S	Skåne läns s.	4	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	2	2	0,5	0,5	2	19,5
	Anna Hövenmark	V	Norrbottnens län	2	2	0,5	2	1	1	0,5	1	1	2	2	2	0,5	2	2	19,5
11	Stefan Tornberg	C	Norrbottnens län	1	2	2	0,5	1	1	2	1	1	2	0,5	2	2	0	2	19
	Mathias Sundin	FP	Östergötlands län	1	2	2	2	1	1	2	1	1	0,5	0	2	2	2	0,5	19
	Rebecka Gabrielsson	FP	Östergötlands län	2	2	2	2	1	1	0	1	1	2	0,5	2	0,5	2	2	19
	Magnus Gärdebring	M	Blekinge län	3	2	2	2	1	1	2	1	1	2	0	2	0,5	2	0,5	19
	Erika Karlenius	MP	Uppsala län	2	2	2	2	1	1	0	1	1	0,5	2	2	0,5	2	2	19
	Anna Wallén	S	Västmanlands län	4	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	0	2	2	19
	Börje Vestlund	S	Stockholms kommun	9	2	2	0	1	1	2	1	1	2	0,5	2	0,5	2	2	19
	Leif Pettersson	S	Norrbottnens län	5	2	2	2	1	1	0	1	1	2	2	2	0,5	2	0,5	19
	Veronica Lindholm	S	Västerbottnens län	5	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0	2	0,5	2	2	19
12	Nils Farken	MP	Västra Götalands läns ö.	1	2	2	0,5	1	1	0,5	1	0,25	2	2	2	2	2	0,5	18,75
13	Barbro Westerholm	FP	Stockholms län	5	2	2	0	1	1	2	1	1	2	0	2	2	0,5	2	18,5
	Fredrik Schulte	M	Stockholms län	15	2	2	2	1	1	0	1	1	2	0	2	2	0,5	2	18,5
	Hanna Westerén	S	Gotlands län	2	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0	2	0	2	2	18,5
14	Anna Ekström	FP	Blekinge län	1	2	2	0,5	1	1	2	1	1	2	0,5	2	2	0,5	0,5	18
	Björn Brändewall	FP	Kalmar län	1	2	2	2	1	1	0,5	0,25	0,25	2	0,5	2	2	0,5	2	18
	Mats Persson	FP	Skåne läns s.	1	2	2	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0,5	2	2	0,5	2	18
	Lillemor Brandum	KD	Jämtlands län	2	2	0,5	2	0,25	0,25	0,5	1	1	2	2	2	2	0,5	2	18
	Jesper Skalberg Karlsson	M	Gotlands län	2	2	2	2	1	1	0,5	1	1	0,5	2	2	0,5	0,5	2	18
	Tomas Tobé	M	Gävleborgs län	1	2	2	2	1	1	0,5	1	1	2	0,5	0,5	2	0,5	2	18
	Camilla Hansén	MP	Örebro län	2	2	0,5	2	0,25	0,25	0,5	1	1	2	2	2	0,5	2	2	18
	Jan Lindgren	PP	Riksdagen	12	2	0,5	2	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	2	2	0,5	18
	Caroline Helmersson Olsson	S	Södermanlands län	2	2	0,5	2	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	2	2	0,5	18
	Eva-Lena Jansson	S	Örebro län	3	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	0,5	0,5	2	18
	Håkan Juholt	S	Kalmar län	1	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	2	2	0,5	0,5	0,5	18
	Roza Güclü Hedin	S	Dalarnas län	4	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	0,5	2	0,5	18
	Sanne Eriksson	S	Uppsala län	4	2	0,5	2	1	1	2	1	1	0,5	0,5	2	0,5	2	2	18
	Teresa Carvalho	S	Östergötlands län	2	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	0,5	0,5	2	18
15	Johanna Jönsson	C	Stockholms kommun	3	2	2	2	1	1	2	0,25	0,25	2	0	2	2	0,5	0,5	17,5
	Marianne Larm-Svensson	C	Jämtlands län	2	2	2	2	1	1	0	1	1	2	0,5	2	0,5	0,5	2	17,5
	Lars Jalmert	FI	Riksdagen	12	2	0	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	2	2	0,5	17,5
	Esabelle Dingizian	MP	Stockholms län	4	2	0	2	0,25	0,25	0,5	1	1	2	2	2	0,5	2	2	17,5
	Emilia Töyrä	S	Norrbottnens län	4	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	0	0,5	2	17,5

	Namn	Parti	Valkrets	Listplats	1. Könneutral föräldraskap.	2. Surrogatmöd.	3. Vårdnadshavare	4a. Äggdon.	4b. Embryodon.	5. Informationsplikt	6a. hetslagsstiftning pga könsid./könsut.	6b. straffskärpnings- inkl. transpersoner	7. Likst. diskrlag	8. Folkhälsolag	9. Övers. utlänningslag.	10. Åldersgräns könsstill.	11. Skadest. t. tvångsst.	12. Bistånd till hbtq:s egenorganisering	Poäng
15	Fredrik Lundh Samnell	S	Norrbottnens län	3	2	2	0,5	1	1	2	1	1	2	0,5	2	0	0,5	2	17,5
	Matilda Ernkran	S	Örebro län	1	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	0	0,5	2	17,5
	Sara Karlsson	S	Södermanlands län	4	2	0	2	1	1	2	1	1	2	0,5	2	0,5	0,5	2	17,5
16	Ann-Louise Trulsson	KD	Blekinge län	1	2	0,5	2	1	0,25	0,5	1	1	2	2	2	0,5	2	0,5	17,25
17	Anna-Karin Hatt	C	Södermanlands län	1	2	2	2	1	1	0,5	1	1	2	0	2	0,5	0	2	17
	Bengt Eliasson	FP	Hallands län	1	2	2	0	0,25	0,25	0,5	1	1	2	0	2	2	2	2	17
	Gunnar Nordmark	FP	Kronobergs län	1	2	2	0	1	1	0,5	1	1	2	0	2	2	0,5	2	17
	Tina Acketoft	FP	Skåne läns v.	2	2	2	0	0,25	0,25	0,5	1	1	2	0	2	2	2	2	17
	Hans Ekström	S	Södermanlands län	1	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0	2	0	0,5	2	17
	Wiwi-Anne Johansson	V	Västra Götalands läns v.	1	0,5	0	2	1	1	2	1	1	2	2	2	0	2	0,5	17
18	Johan Hedin	C	Stockholms kommun	2	0,5	2	2	1	1	0,5	1	0,25	2	0	2	0,5	2	2	16,75
	Rickard Nordin	C	Göteborgs kommun	2	2	2	2	1	1	0	1	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	2	16,75
	Lotten Sunna	FI	Riksdagen	10	2	0	2	1	0,25	0,5	1	1	2	2	2	0,5	2	0,5	16,75
	Roger Haddad	FP	Västmanlands län	1	2	0,5	2	1	0,25	2	1	1	2	0	0,5	2	0,5	2	16,75
	Bodil Rosengren	V	Gotlands län	1	2	0	0,5	2	1	0,25	1	1	2	0,5	2	0,5	2	2	16,75
19	Camilla Mårtensen	FP	Skåne läns s.	2	2	2	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	0,5	0,5	2	16,5
	Fredrik Malm	FP	Stockholms län	6	2	2	0	1	1	0	1	1	2	0	2	2	0,5	2	16,5
	Hanif Bali	M	Stockholms län	9	2	2	2	1	1	0	1	1	0	0	0,5	2	2	2	16,5
	Alexandra Völker	S	Stockholms län	6	2	0	2	1	1	2	1	1	2	0	2	0	0,5	2	16,5
	Hannah Bergstedt	S	Norrbottnens län	2	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0,5	0,5	0,5	0,5	2	16,5
	Mattias Josefsson	S	Västra Götalands läns s.	4	2	0,5	0,5	1	1	0,5	1	1	2	2	2	0,5	2	0,5	16,5
	Paula Holmqvist	S	Västra Götalands läns n.	4	2	0,5	2	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	0,5	0,5	0,5	16,5
	Peter Jeppsson	S	Blekinge län	1	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	2	2	0,5	0,5	2	16,5
20	Kristina Jonäng	C	Västra Götalands läns v.	2	2	2	2	1	1	0	1	0,25	2	0	2	0,5	0,5	2	16,25
	Maria Nilsson	FP	Göteborgs kommun	2	2	2	0	1	0,25	0,5	1	1	2	0	2	2	0,5	2	16,25
21	Anders Ahlgren	C	Dalarnas län	1	0,5	2	0,5	1	1	0	1	1	2	2	2	0,5	2	0,5	16
	Gulan Avci	FP	Stockholms län	10	2	2	0	1	1	0,5	0,25	0,25	2	0,5	2	0,5	2	2	16
	Andreas Löwenhök	M	Västerbottnens län	3	2	2	0,5	1	1	0,5	2	2	2	0	2	0,5	0	0,5	16
	Christina Karlsson	MP	Jönköpings län	2	2	0,5	2	0,25	0,25	0	1	1	2	2	2	2	0,5	0,5	16
	Björn von Sydow	S	Stockholms län	5	2	0,5	2	1	1	2	1	1	2	0,5	0,5	0	0,5	2	16
	Catharina Bråkenheim	S	Västra Götalands läns v.	2	2	2	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	0,5	0	2	16
	Johan Büser	S	Göteborgs kommun	4	2	0,5	0,5	1	1	2	1	1	2	0,5	2	0	0,5	2	16
	Johanna Haraldsson	S	Jönköpings län	4	2	0	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	0,5	2	2	16
22	Pär Jönsson	M	Jämtlands län	2	2	2	0,5	1	1	0,5	1	0,25	2	2	0,5	2	0,5	0,5	15,75
	Anna-Lena Sörenson	S	Östergötlands län	4	2	0,5	2	0,25	1	0,5	1	1	2	0,5	2	2	0,5	0,5	15,75
23	Per Åsling	C	Jämtlands län	1	0,5	2	2	1	1	0	1	0,5	2	0,5	2	0,5	0,5	2	15,5
	Amy Öberg	FP	Gotlands län	1	2	0,5	0	1	1	0	1	1	2	2	2	0,5	2	0,5	15,5
	Erik Ullenhag	FP	Stockholms kommun	4	2	2	0	0,25	0,25	0,5	1	1	2	0	2	2	0,5	2	15,5
	Maria Lundqvist Brömster	FP	Västerbottnens län	1	2	2	0	0,25	0,25	0,5	1	1	2	0	2	2	0,5	2	15,5
	Maria Abrahamsson	M	Stockholms kommun	3	2	2	0	1	1	2	1	1	0,5	0	2	0,5	0,5	2	15,5
	Maria Stockhaus	M	Stockholms län	12	2	2	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	0	0	2	15,5
	Carina Ohlsson	S	Västra Götalands läns ö.	2	2	0,5	0,5	1	1	2	1	1	2	0	2	0	0,5	2	15,5
	Christer Adelsbo	S	Skåne läns n. och ö.	4	2	0,5	0,5	1	1	2	1	1	2	0	2	0	0,5	2	15,5
	Helene Pettersson	S	Västerbottnens län	1	2	0,5	0,5	1	1	2	1	1	2	0	2	0	0,5	2	15,5
	Niklas Säwén	S	Västernorrlands län	6	2	0,5	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0	2	0	2	2	15,5
	Pia Nilsson	S	Västmanlands län	2	0,5	0,5	2	1	1	0	1	1	2	2	2	0	2	0,5	15,5
24	Annika Carlsson	C	Västra Götalands läns n.	1	2	0,5	2	1	0,25	2	1	1	2	0	0,5	0,5	0,5	2	15,25
	Ola Johansson	C	Hallands län	1	2	2	0,5	1	1	0	1	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	2	15,25

	Namn	Parti	Valkrets	Listplats	1. Könsneutral fördraskap.	2. Surrogatmöd.	3. Vårdnadshavare	4a. Äggdon.	4b. Embryodon.	5. Informationsplikt	6a. hetslagsstiftning pga könsid./könsuf.	6b. straffskärpnings- inkl. transpersoner	7. Likst. diskrr.lag	8. Folkhälsolag	9. Övers. utlänningslag.	10. Åldersgräns könsstill.	11. Skadest. t. tvångsst.	12. Bistånd till hbtq:s egenorganisering	Poäng
24	Ida Drougge	M	Stockholm län	10	2	2	2	1	1	0,5	0,25	1	0,5	0	2	2	0,5	0,5	15,25
	Margareta Cederfelt	M	Stockholms kommun	8	2	0,5	0,5	1	0,25	2	1	1	2	0	2	0,5	0,5	2	15,25
	Ulrika Karlsson	M	Uppsala län	1	2	2	2	1	1	0,5	0,25	1	0,5	0	2	0,5	0,5	2	15,25
	Johan Andersson	S	Östergötlands län	1	2	0,5	2	1	0,25	0,5	1	1	2	0,5	2	0	0,5	2	15,25
25	Kenneth Hermele	FI	Rikslista	5	2	0	2	0,25	0,25	0	1	1	2	2	2	0	2	0,5	15
	Lars Persson	FP	Västernorrlands län	1	2	2	0,5	1	1	0,5	1	1	0,5	0,5	2	0,5	0,5	2	15
	Bino Drummond	M	Stockholms län	21	2	2	2	1	1	0,5	1	1	0,5	0	2	0	0	2	15
	Jörgen Andersson	M	Kalmar län	1	2	2	0,5	1	1	0,5	0,25	0,25	2	2	2	0,5	0,5	0,5	15
	Maria Malmer Stenergard	M	Skåne läns n. och ö.	2	2	2	2	1	1	0,5	0,25	0,25	0,5	0,5	2	0,5	2	0,5	15
	Ulf Berg	M	Dalarnas län	1	2	2	2	1	1	0	0,25	0,25	2	0	2	0	2	0,5	15
	Jan-Olof Larsson	S	Västra Götalands läns v.	1	2	0,5	2	0,25	0,25	2	1	1	0,5	0,5	2	0,5	0,5	2	15
	Laila Naraghi	S	Kalmar län	4	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0,5	2	0,5	0,5	2	15
	Monica Green	S	Västra Götalands läns ö.	4	2	0	2	1	1	0	1	1	2	0,5	2	0	0,5	2	15
26	Pär Johnson	FP	Västra Götalands läns ö.	1	2	2	0	1	0,25	0	1	1	2	2	0,5	0,5	2	0,5	14,75
	Edward Riedl	M	Västerbottens län	1	2	2	0,5	0,25	0,25	0	0,25	1	2	2	2	0,5	0	2	14,75
	Emanuel Öz	S	Stockholms kommun	7	2	0,5	0,5	1	1	2	0,25	1	2	0	2	0	0,5	2	14,75
	Gabriel Wikström	S	Västmanlands län	5	2	0,5	0,5	1	1	2	0,25	1	2	0	2	0	0,5	2	14,75
	Inga Jonasson	V	Jönköpings län	1	2	0	0,5	1	0,25	0,5	1	1	2	2	2	0	0,5	2	14,75
27	Hannes Hervieu	C	Stockholm kommun	4	2	2	2	1	1	0,5	0,25	0,25	0,5	0	2	2	0,5	0,5	14,5
	Isak Engqvist	C	Kronobergs län	3	0,5	2	2	0,25	0,25	0,5	0,25	0,25	2	0	2	2	0,5	2	14,5
	Mats Häggner	C	Västra Götalands läns n.	2	2	0,5	2	1	1	0,5	1	1	0,5	0,5	2	0	2	0,5	14,5
	Eva Kullenberg	FP	Skåne läns n. och ö.	2	2	2	0,5	0,25	0,25	0	1	1	0,5	2	2	0,5	0,5	2	14,5
	Per-Åke Fredriksson	FP	Gävleborgs län	1	2	2	0	0,25	0,25	0,5	1	1	2	0,5	2	0,5	0,5	2	14,5
	Annicka Engblom	M	Blekinge län	1	2	2	0,5	1	0,25	0	0,25	1	2	0,5	2	2	0,5	0,5	14,5
	Henrik Ripa	M	Västra Götalands läns n.	4	2	0,5	2	1	1	0	1	1	2	0,5	2	0,5	0,5	0,5	14,5
	Lars Püss	M	Hallands län	4	2	0,5	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0	0,5	2	0,5	2	14,5
	Mikael Cederbratt	M	Västra Götalands läns n.	2	2	0,5	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	0	0,5	2	14,5
	Katarina Köhler	S	Västerbottens län	3	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0,5	2	0	0,5	2	14,5
	Kerstin Nilsson	S	Skåne läns s.	2	2	0	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	0,5	2	0,5	14,5
	Linus Sköld	S	Norrbottnens län	7	2	0,5	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0,5	2	0	2	0,5	14,5
	Birger Lahti	V	Norrbottnens län	1	2	0,5	2	0,25	0,25	0,5	1	1	2	2	0,5	0	2	0,5	14,5
	Stig Henriksson	V	Västmanlands län	2	2	0,5	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0	2	0,5	2	0,5	14,5
28	Anna Svalander	FP	Västra Götalands läns s.	1	2	2	0,5	1	1	0,5	1	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	0,5	14,25
	Gunilla Nordgren	M	Skåne läns s.	4	2	2	0,5	1	0,25	0,5	1	1	2	0,5	2	0,5	0,5	0,5	14,25
29	Solveig Zander	C	Uppsala län	1	0,5	2	0	1	1	0	1	1	2	0,5	2	0,5	0,5	2	14
	Carl B Hamilton	FP	Stockholms län	9	2	0,5	0	0,25	0,25	0,5	1	1	2	0	2	2	0,5	2	14
	Christer Nylander	FP	Skåne läns n. och ö.	1	2	2	0	0,25	0,25	0,5	1	1	2	0	2	0,5	0,5	2	14
	Emma Carlsson Löfdahl	FP	Jönköpings län	1	2	2	0,5	1	1	0	1	1	2	0,5	2	0,5	0	0,5	14
	Johan Pehrson	FP	Örebro län	1	2	0,5	0	0,25	0,25	0,5	1	1	2	0	2	2	0,5	2	14
	Kristina Grapenholm	FP	Västra Götalands läns n.	1	2	0,5	0	0,25	0,25	0,5	1	1	2	0	2	2	0,5	2	14
	Maria Arnholm	FP	Stockholms kommun	3	2	0,5	0	0,25	0,25	0,5	1	1	2	0	2	2	0,5	2	14
	Anna-Caren Säterberg	S	Jämtlands län	1	2	0,5	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0	2	0	0,5	2	14
	Christer Engelhardt	S	Gotlands län	1	2	0,5	0,5	1	1	2	1	1	2	0	2	0	0,5	0,5	14
	Ingela Nylund Watz	S	Stockholms län	8	2	0,5	0,5	1	1	2	1	1	2	0	0,5	0	0,5	2	14
	Jennie Nilsson	S	Hallands län	2	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0	2	0	0,5	2	14
	Lena Hallengren	S	Kalmar län	2	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0	2	2	0	0,5	14
	Patrik Engström	S	Dalarnas län	5	2	0,5	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0	2	0	0,5	2	14
	Thomas Strand	S	Jönköpings län	3	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0	2	0	0,5	2	14

Namn	Parti	Valkrets	Listplats	1. Könneutral föräldraskap.	2. Surrogatmöd.	3. Vårdnadshavare	4a. Äggdon.	4b. Embryodon.	5. Informationsplikt	6a. hetslagsstiftning pga könsid./könsut.	6b. straffskärpningsinkl. transpersoner	7. Likst. diskrtl. lag	8. Folkhälsolag	9. Övers. utlänningslag.	10. Åldersgräns könsstill.	11. Skadest. t. tvångsst.	12. Bistånd till hbtq:s egenorganisering	Poäng
30 Fredrik Christensson	C	Västra Götalands läns v.	1	0,5	2	0,5	1	1	0	1	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	2	13,75
Jenny Axelsson	C	Hallands län	2	0,5	2	0,5	1	1	0	1	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	2	13,75
Kerstin Hermansson	C	Västra Götalands läns s.	1	0,5	2	0,5	1	1	0	1	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	2	13,75
Lena Ek	C	Östergötland	1	0,5	2	0,5	1	1	0	1	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	2	13,75
Mattias Andersson	C	Skåne läns s.	1	0,5	2	0,5	1	1	0	1	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	2	13,75
Peter Helander	C	Dalarnas län	2	0,5	2	0,5	1	1	0	1	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	2	13,75
Stefan Nypelius	C	Gotlands län	1	2	2	2	1	1	0,5	1	0,25	0,5	0	2	0,5	0,5	0,5	13,75
Tomas Mörtzell	C	Västerbottens län	2	0,5	2	0,5	1	1	0	1	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	2	13,75
Eva Lindh	S	Östergötlands län	6	2	0,5	2	0,25	0,25	0,5	0,25	1	2	0,5	2	0	0,5	2	13,75
31 Carina Sándor	FP	Västmanlands län	2	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0,5	2	0,5	0,5	0,5	13,5
Lotta Finstorp	M	Södermanlands län	3	2	0,5	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0,5	0,5	0,5	2	0,5	13,5
Olof Röstin	M	Skåne läns v.	5	2	0,5	0	1	1	0	1	1	2	0,5	2	0	0,5	2	13,5
32 Stina Höök	M	Värmlands län	4	2	2	2	1	1	0,25	1	1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	13,25
Ulrik Nilson	M	Västra Götalands läns s.	3	0,5	2	2	1	1	0,5	1	0,25	2	0	2	0,5	0	0,5	13,25
Johan Löfstrand	S	Östergötlands län	3	2	0,5	0,5	1	1	2	0,25	1	2	0	2	0	0,5	0,5	13,25
Petter Löberg	S	Västra Götalands läns s.	2	0,5	2	2	1	1	0	1	0,25	0,5	0,5	2	0	2	0,5	13,25
33 Clas-Göran Carlsson	S	Kronobergs län	3	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0,5	0,5	0	0,5	2	13
Eva-Lena Gustavsson	S	Värmlands län	6	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0,5	0,5	0	0,5	2	13
34 Berit Högman	S	Värmlands län	2	2	2	0,5	1	0,25	0,5	1	1	2	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	12,75
Tomas Eneroth	S	Kronobergs län	1	2	2	0,5	0,25	0,25	0,5	1	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	0,5	12,75
35 Catarina Deremar	C	Uppsala län	2	2	2	0,5	1	0,25	0	0,25	0	2	0	2	0	2	0,5	12,5
Per Westerberg	M	Södermanlands län	1	2	2	2	1	1	0	1	1	0,5	0,5	0,5	0,5	0	0,5	12,5
Alaa Idris	S	Örebro län	5	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0	2	0	0,5	0,5	12,5
Lena Emilsson	S	Skåne läns v.	4	2	0,5	0,5	1	1	0	1	1	2	0,5	0,5	0	0,5	2	12,5
Mikael Dahlqvist	S	Värmlands län	5	2	0,5	0,5	1	1	0,5	1	1	2	0	0,5	0	0,5	2	12,5
Peter Hultqvist	S	Dalarnas län	1	2	0,5	0,5	0,25	0,25	0	1	1	2	0,5	2	0	0,5	2	12,5
Rikard Larsson	S	Skåne läns s.	3	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0	2	0	0,5	0,5	12,5
36 Betty Malmberg	M	Östergötland län	3	2	2	0	1	0,25	0	1	1	2	0,5	2	0	0	0,5	12,25
37 Isak From	S	Västerbottens län	2	2	0,5	0,5	1	1	0	0,25	0,25	2	0	2	0	0,5	2	12
Lennart Axelsson	S	Örebro län	2	2	0,5	0,5	0,25	0,25	2	0,25	0,25	2	0,5	2	0,5	0,5	0,5	12
Per-Arne Håkansson	S	Skåne läns n. och ö.	2	2	0	0	0	0	0,5	1	1	2	2	2	0,5	0,5	0,5	12
38 Karin Östring Bergman	C	Göteborgs kommun	3	2	0,5	2	0,25	0	0	1	1	2	0	2	0,5	0	0,5	11,75
Ulf Bingsgård	M	Skåne läns s.	6	2	2	0	1	1	0,5	1	0,25	0,5	0	0,5	2	0,5	0,5	11,75
Agneta Gille	S	Uppsala län	2	2	0,5	0,5	1	0,25	2	1	1	2	0	0,5	0	0,5	0,5	11,75
39 Anna Gustafsson	M	Malmö kommun	5	0	2	2	0,25	0,25	0	1	1	0,5	0	2	0	2	0,5	11,5
Sofia Arkelsten	M	Stockholms kommun	4	2	2	0,5	1	1	2	0,25	0,25	0,5	0	0,5	0,5	0,5	0,5	11,5
40 Ann Berg	FP	Gävleborgs län	2	2	2	0,5	0,25	0,25	0,5	1	0,25	0,5	0,5	2	0,5	0,5	0,5	11,25
Hans Rothenberg	M	Göteborgs kommun	3	2	2	0,5	1	1	0	1	0,25	2	0,5	0,5	0	0,5	0	11,25
41 Ewa Callhammar	FP	Södermanlands län	1	2	0,5	0,5	0,25	0,25	0	1	1	2	2	0,5	0	0,5	0,5	11
Boriana Åberg	M	Skåne läns s.	2	0,5	2	0	0,25	0,25	0,5	1	1	2	0,5	0	0,5	0,5	2	11
42 Rolf Åbjörnsson	KD	Stockholms län	7	0	0,5	0	0	0	0	1	1	2	2	0	0	2	2	10,5
Fredrik Olovsson	S	Södermanlands län	3	0,5	0,5	0,5	0,25	0,25	2	1	1	2	0	2	0	0	0,5	10,5
43 Alexandra Anstrell	M	Stockholms län	18	0,5	2	0,5	1	1	0,5	1	0,25	0,5	0	2	0	0,5	0,5	10,25
Mikael Damsgaard	M	Västmanlands län	3	2	0,5	0	1	1	0,5	0,25	1	0,5	0,5	2	0	0,5	0,5	10,25
44 Ulrika Heindorff	M	Skåne läns v.	4	2	2	0,5	0,25	0,25	0,5	0,25	0,25	2	0	0,5	0,5	0,5	0,5	10
45 Åsa Coenraads	M	Västmanlands län	2	0,5	2	0,5	1	1	0,5	1	0,25	0,5	0	0,5	2	0	0	9,75
46 Björn Rubenson	KD	Västra Götalands läns ö.	2	0,5	0	0,5	1	0	0	1	1	2	0,5	0,5	0	0,5	2	9,5
Johan Hultberg	M	Kronobergs län	1	0,5	2	0,5	0,25	0,25	0	0,25	0,25	2	0,5	2	0,5	0	0,5	9,5

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners och queeras rättigheter
The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Queer Rights

Mail: forbund@rfsi.se

Telefon: 08-501 629 00, Fax: 08-501 629 99

Besöksadress: Sveavägen 59, Stockholm, T-Rådmansgatan

Postadress: Box 350, 101 26 Stockholm

© RFSL juli 2014